

Naročnina mesečno 25 Din, za inozemstvo 40 Din — nedeljska izdaja celoletno 96 Din, za inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ul. 6/III

SCLOVENECE

Telefoni uredništva in uprave: 40-01, 40-02, 40-03, 40-04, 40-05 — Izhaja vsak dan zjutraj razen ponedeljka in dneva po prazniku

Cek. račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349 za inzerate; Sarajevo št. 7563, Zagreb št. 39.011, Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6,

Dejstva in težnje

Povezanost državne politike z gospodarstvom je znana. Sicer ni res, kakor trdi marksizem, da bi bila politika naroda, oziroma države vseskozi odvisna od njegovega gospodarstva, ker je vse javno delovanje človeka in človeškega občestva, neizvzemši način gospodarjenja samega, odvisno tudi od duhovnih činiteljev. Pač pa so med vsemi činitelji, ki vplivajo na politiko, najvažnejše gospodarske potrebe države, njene gospodarske možnosti in metode ter težnje, in v gotovih primerih in časih morejo imeti ti materialni nagibi, pogoni in gospodarske nujnosti ali pa pohlepi v resnici prvenstveno vlogo v političnem udejstvovanju naroda ter seveda vplivati v izvestni meri tudi na njega duhovno življenje sploh. Prav posebno velja to za našo dobo, ki je v toliki meri zmaterializirana in v kateri se vsaka taka težnja, ki jo imenujemo imperializem in ki jo z moralnega vidika obojajo tudi tisti, ki so postavili nauk o zgodovinskem materializmu, more razlagati iz gospodarskih vzrokov.

To dejstvo je danes tem večje važnosti, ko vodita miselnost človeštva in držav do tega, da odločajo njihovo zunanjo politiko, hočemo danes govoriti na tem mestu, o čemer hočemo danes govoriti, na tem mestu, njihovi vojaško-zemljepisni smotri, kakor je to imenoval nemški državni kancler Adolf Hitler v svoji knjigi »Mein Kampf«. Z drugimi besedami se to pravi, da mora vsaka država v primeru vojne imeti možnost, da kljubuje tuji sili, če je napadena, ali pa da si izvojuje najboljši položaj, ako misli sama napasti, oziroma vodi, kakor pravimo, ofenzivno politiko. Za konkretni primer lahko vzamemo Japonsko. Iz tega je razvidna naravnost življenjska važnost dobrih meja tudi s stališča obrambe. Toda moderna vojska, naj je država napadalka ali napadena, oziroma ogrožena po ekspanzivni politiki svoje sosedice, mora polagati največjo važnost tudi na dotok nujnih življenjskih potrebščin, municije in tistih sirovin, ki so potrebne za pogon motorizirane armade. Nato mora misliti napadalec, ako hoče, da se mu posreči osvajalni pohod in da si izvojuje ter zasužura posest sosedove dežele kot važnega gospodarskega vira, kakor tudi tisti, ki upravičeno domneva, da je recimo od močnejšega sosedice ogrožen, in mora zato imeti takoj strateško ugodno mejo, kakor zadosti zasigurate in ugodno s fronto zvezane lastne ali prijateljske gospodarske rezerve. Ta problem, ki se danes v prvi vrsti suče okoli problema sirovin, igra seveda danes naravno prvenstveno vlogo tudi v velikih napetostih, sporih in krizah sedanjega usodnega momenta Evrope.

V knjigi »Mein Kampf« poudarja njen pisec življenjske potrebe svoje domovine, ki niso samo v tem, da so, kolikor je to sploh mogoče, združeni vsi ljudje nemške narodnosti, ampak tudi v tem, kar on smatra kot neobhodne gospodarske potrebe svoje države, ki je po njegovih besedah svojčas težila proti jugu in zapadu, jo pa danes življenje usmerja na vzhod. V tej zvezi poudarja tudi on izreden pomen vprašanja sirovin in opozarja na glavni gospodarski vir v tem oziru, to je na Rusijo, in njej podložne obrobne narode, s čimer so po vsej priliki misljeni Ukrajinci, ki štejejo okoli 40 milijonov duš in prebivajo na zelo razsežnem ozemlju, ki spada med prve žitnice sveta. Kot gospodarski viri pa pridejo za vsakogar v poštev tudi druge vzhodne dežele, pa tudi seveda Srednja Evropa, kakor sta na primer Češkoslovaška in Ogrska. Češkoslovaška je podedovala največje rudninske zaklade bivše habsburške monarhije in najmočnejši del njene industrije, katero je v svobodi dvignila še više in je tudi v poljedelskem oziru ena najbolj obdelanih rodovitnih držav naše celine in močan proizvajalec lesa. Bivša avstrijska republika v primeri s sudetskimi deželami moderne Češkoslovaške ne pomeni veliko. Usti (Aussig) imajo železarne, mehanične delavnice, kemične tovarne, strojnice usnja, elektroindustrijo in sladkorne rafinerije. Prosnice čevljarstva tovarne in tovarne za poljedelske stroje, Karlovi vari premogovnike in tovarne za steklo, oziroma kristal, Marijine vari prav tako steklarne in pivovarne, Čeb predilnice, topilnice železa in pivovarne, Jablonec (Gablonz) predelovalnice žlahtnih kamnov, biserov in kristalov. Vrh tega ima od Nemcev obljudeno ozemlje svinca, radija, baker in kaolin. Za posestnika zapadne Češke sta dragocena predvse črni in rjavi premog, ki omogočujeta industrijo, zlasti pomembno za vojne potrebe, ter predilništvo, saj teče v teh krajih okoli 5 milijonov vreten! Od enega in pol milijona ton letne proizvodnje jekla na Češkoslovaškem odpade večji del baš na sudetske dežele. Ker so pa v modernem življenju države te sirovine in fabrikati tesno povezani z agrarnimi produkti, je za Sudete važna vsa ostala Češkoslovaška, zlasti po sladkorni pesi, žitu, lanu in lesu.

Ni manj važna kot dežela velikih gospodarskih rezerv je Romunija. Zlasti so z geografskega in vojaškega stališča važni petrolejski viri Romunije, saj vemo, da je danes vojska brez bencina izgubljena. Severne in zapadne države Evrope nimajo petroleja ali pa so zelo slabo z njim preskrbljene. Nemčija na primer porabi letno 1 milijon ton petroleja, ima ga sama komaj 70.000 ton, ki se pridobivajo v Hannoveru. Dokler ni Mehika razlatala inozemskih petrolejskih ležišč, sta kontrolirali večino svetovne proizvodnje petroleja, ki znaša okoli 200 milijonov ton na leto, Amerika in Anglija. Še danes imata ti dve državi v svoji posesti 71% petroleja na svetu. Okoli petroleja pa se danes pretežno suče ves imperializem, kar ga je na svetu. Romunija in Galicija, ki je pod polsko oblastjo, sta do zdaj zaradi svoje nezadostne industrijske delavnosti dobavljali le 1 in pol odstotka, to je 3 milijone ton vse svetovne proizvodnje in posedujeta 2,6% svetovnih petrolejskih rezerv. To se sicer zdi v primeri s svetovno proizvodnjo petroleja malo, ker pa Amerika največji del svoje tozadnje produkcije porabi sama — na vsakega Američana pride 890 kg petroleja, dočim v Angliji samo 4,8 in v Nemčiji 13,7 — je takoj

Po noči velikih manifestacij je vlada ČSR odstopila

General Sirovy sestavlja novo, vojaško vlado

katere glavni namen je: ohraniti red in mir v državi

Praga, 22. septembra. KTS. Uradno poročajo: Zunanji minister dr. Krofta je ob 17 sprejel francoskega in angleškega poslanika in jima izročil odgovor na francosko-angleški predlog. V tem odgovoru vlada sprejema francosko-angleški načrt in prosi, naj se začne razgovor, kako bi se ta načrt izvedel. Francoski poslanik v Pragi je zvečer petič v štirindvajsetih urah obiskal predsednika republike dr. Beneša in se mu v imenu svoje vlade zahvalil za uvidenost, s katero je omogočil sprejetje angleško-francoskega načrta. Odgovor češkoslovaške vlade izraža upanje, da bosta Velika Britanija in Francija prihitieli Češkoslovaški na pomoč, če bo napadena. Češkoslovaški radio je snoči prenašal proglas vlade pod naslovom »Jasna čela«. Proglas pravi:

»Pred svojo lastno vestjo in pred vsem svetom moremo pogumno reči, da smo ustanovili to svojo državo, da bi bila častno ognjišče za vse njene prebivalce, za vsakega posameznika, za vsako družino in za vsako narodnostno skupino. Tej svoji težnji se nismo nikdar izneverili. Nadaljevali bi bili z delom za uresničenje tega ideala, da niso nastopili sedanjí težki trenutki. Po razvoju dogodkov je prišlo do preobrata, ko nam naši zavezniki v času, ko smo imeli vso pravico računati nanje, niso mogli pomagati. Nadejamo se vsaj, da naša žrtve ne bo zastoni. Rešili smo Evropo in svetovni mir. Storili smo to, ker smo srce Evrope, ki bo še dalje bilo. Upamo, da bo nastopil trenutek, ko se bo dediščina naših pradedov ponovno dvignila v slavi in lepoti. Srce Evrope ni prenehalo biti.«

pred spomenikom Sv. Vavla. Na čelu spreveda so nosili češkoslovaške narodne zastave z napisi »Branimo naše meje«. Pred spomenikom je ogromna množica obstala in zavladala je nema tišina. Nato pa se je iz tisoč grl vzdignila državna himna: »Kje dom je moj«. Po trotoarjih so stale ženske in jokale. Celo nekateri policisti, ki so vzdrževali red, se niso mogli vzdržati solza.

Legionarji svare pred izzivači

Praga, 22. sept. AA. (ČTK) Češkoslovaški legionarji so snoči objavili na svoje člane in vse češkoslovaški narod proglas, v katerem ga pozivajo k miru in popolni disciplini. V proglasu poudarjajo, naj se nihče ne da zavajati izzivačem, ki hočejo izkoristiti sedanje razpoloženje ljudstva. Proglas pravi, da je sedaj mir bolj potreben kakor kdaj koli poprej.

Dasi so se pozno v noč demonstracije nadaljevale, vendar se število demonstrantov ni večalo. Policija straži že vso noč hotel »Alkron«, kjer je stanoval lord Runciman.

Vojska se umika iz sudetskih pokrajin

Berlin, 22. sept. b. Poročajo, da se je na nalog predsednika dr. Beneša pričel umik češkoslovaških čet iz hebskega področja. Umik čet poteka v popolnem redu.

Preteklo noč so češkoslovaške oblasti vrgle v zrak nekaj mostov ob meji.

Čeb, 22. septembra. AA. (DNB). V Hebu in vseh sudetskih mestih in vaseh vlada največje veselje. V Hebu so vse trgovine odprte. Češkoslovaški uradniki zapuščajo mesto. Isto poročajo tudi iz drugih sudetskih mest.

Papež odredil molitve za mir

Rim, 22. sept. b. Današnji »Osservatore Romano« poroča, da je sv. oče Pij XI. določil, da se v nedeljo 25. septembra po vseh cerkvah moli za svetovni mir.

„Kje dom je moj“

pred spomenikom Sv. Vavla

Praga, 22. septembra. KTS. Že zjutraj ob sedmih so se začele po praških ulicah velike manifestacije. Sročnjih manifestacij so se udeleževali bolj meščani in uradniki. K današnjim pa so se iz vseh krajev zbrali v mesto. V lepem redu in disciplini so defilirali

Predsednik republike napoveduje novo vlado

in sviri pred izzivači

Praga, 22. septembra. c. Nocoj malo po 19 je govoril po radiu predsednik republike dr. Beneš. V svojem govoru je pozival narod k edinosti in disciplini, da ne bi z nemiri sovaržnikom olajšal delo. Ponovil je, da se ni nikdar bal in da se tudi danes ne boji. Ima svoj načrt. Češkoslovaški narod je razumen in realističen ter bojevit in zmeraj je postal častno. »Ponavljam, da vidim jasno pred seboj in da imam svoj načrt. Ne bojte se za bodočnost naroda in države. Vse svoje sile in moči boste še potrebovali. Evropa gre v veliko krizo, mi pa ostanemo mirno med seboj. Ne bojte se, češki narod je preстал že huje tase.«

»Nova vlada je sestavljena in sicer je to vlada »narodne solidarnosti«. Čez nekaj ur bo lista vlade objavljena. V njej bodo zastopane vse stranke in tudi vojska. Vsi vi pa morate na svoje delo in na svoje mesto, kakor je vojak na svojem mestu. Bojte se pa izzivačev.

Se enkrat — ne bojte se za narod in državo. Za nas velja prerokba iz Smetanova »Libuše«.

Preden je bila sestavljena nova vlada

Praga, 22. sept. b. Seja stalnega odbora, ki je bila sklicana za 9. uro zjutraj, je bila najprej odložena. Člani odbora so slednjič izsiliili, da se je seja pričela ob 11. dopoldne. Predsednik parlamenta Malypeter je sporočil, da vlada namerava odstopiti. Zaradi tega tudi ne more pričeti seje, ker ne ve, če bo nova vlada sprejela predloge stare vlade. Končno je naprosil narodne poslance, naj bodo vsi zbrani. V tem času pa je obkrožilo parlament okrog 100.000 ljudi, ki so zahtevali spremembo vlade ter imenovali svoje kandidate. Vodstvo vlade bo bržkone prevzel šef generalnega štaba Sirovy, ki bo sestavil splošno narodno vlado.

Trenutno se vodijo pogajanja v Hradčanih. V vlado bi morali priti predstavniki vseh češkoslovaških važnejših strank, vključno s predstavniki Hlinkove stranke. Ministrstvo za narodno obrambo, ki ga je doslej vodil Mahnik, bi moral prevzeti general. Za zunanje ministrstvo se omenjajo razne osebe. Nova vlada se bo sestala vsak trenutek in bo takoj objavila proglas na češki in slovaški narod.

Komunisti so izključeni iz kombinacije. V vlado bodo prišli tudi strokovnjaki kot nepolitične osebnosti.

Praga, 22. sept. b. General Sirovy je dobil od predsednika republike dr. Beneša nalogo, da sestavi novo vlado, v katero bosta prišla še dva generala, in sicer general Krejčí in general Blaha. Pogajanja pa se še vodijo. Gre za to, da po možnosti vstopijo vse stranke v vlado in prevzamejo odgovornost za novo stanje in — za vojno ali mir. Za nove ministre omenjajo Malypetra, predsednika poslanske zbornice, in tudi Černýja, ki je bil že pred leti ob času neke hude krize šef uradniške vlade.

Pri pogajanjih se ime dr. Hodža sploh ne omenja več. Bržkone je dr. Hodža zaključil svojo politično kariero za vedno. Ko se je danes po radiu omenilo njegovo ime, so se slišali med množico ogorčeni protesti proti njemu.

Praga, 22. septembra. AA. General Sirovy je sestavil novo vlado, vlado narodne sloge.

Francoska vlada ni odstopila

Pariz, 22. septembra, c. Danes dopoldne so se v Parizu razširile vesti, da so zaradi češkoslovaške krize odstopili trije ministri in sicer Paul Reynaud, Georges Mandel in Champetier de Ribes.

Vsi trije so ob 17 prišli k Daladierju in se z njim razgovarjali skoraj dve uri. Po tem sestanku je Daladier prišel k časnikarjem in jim kratko izjavil:

»Govorilo se je, da so nekateri člani vlade odstopili. Vidite, da vse to ni prav nič res!«

Pariz, 22. sept. Včeraj in danes so bile seje vodstva vseh političnih strank. Razen komunistov ni javno nobena stranka grajala postopka predsednika Daladiera.

Velike manifestacije v Pragi

Nad 100.000 ljudi. Ulica zahteva orožja

Praga, 22. sept. Kakor hitro so množice ljudstva, ki so se zgrinjale v večernih urah po praških ulicah, zvedele, da je češkoslovaška vlada na štirikratni pritisk Anglije in Francije morala sprejeti brez rezerv v celoti angleško-francoski predlog, po katerem se vsi kraji, kjer živi nad 50 odstotkov Nemcev, brez plebiscita priključijo nemškemu rajhu, so izbruhnile v Pragi in po številnih drugih mestih na Češkoslovaškem velike demonstracije, ki so trajale čez polnoč. Pri njih je sodelovalo nad 100.000 ljudi. Demonstrantje so vzklikali: »Hočemo vojaško diktaturo!« »Živel general Sirovy!« Iz ljudskih množic so se slišali tudi številni protestni vzkliki proti predsedniku češkoslovaške republike dr. Benešu, proti Franciji in proti Angliji. Množice so predrele policijske kordone ter prišle pred palačo predsedništva republike. Pred številno množico, ki je neprestano vzklikala: »Živel general Sirovy!«, »Hočemo vojaško diktaturo!« »Hočemo boj!«, »Raje častno umreti kakor pa doživeti takšno sramoto!« in podobno, se je pojavil poveljnik generalštaba Sirovy, malo pozneje pa za njim v ozadju tudi predsednik republike dr. Beneš. Množice so venomer zahtevale, da mora Sirovy spregovoriti. General je zatem res imel kratek govor, v katerem se je najprej zahvalil za manifestacijo češkoslovaški vojski, nato pa nadaljeval:

»V tem težkem trenutku nam je potreben mir. Samo discipliniranost vsega našega naroda nam lahko pri tem pomaga. Vi ne veste razlogov, ki so prisilili vlado, da je morala sprejeti ta sklep. Tudi jaz ljubim republiko tako kot vi. Zavedam se odgovornosti. Zaupajte v to, kar vam govorim. Diktatura nam ne bi pomagala. Mi naroda ne moremo in ne smemo voditi v samomor.«

Pri teh besedah so množice začele vzklikati: »Boljši je samomor kot pa takšna sramota! Dajte nam orožje za boj!« General Sirovy je znova pomirjeval razburjeno ljudstvo ter vzkliknil: »Takšne manifestacije služijo samo Hitlerju!« Množice so se zatem začele počasi razhajati na razne strani mesta, kjer je prišlo do novih demonstracij. Neprestano so vzklikali proti vladi, proti praškemu županu ter proti Angliji in Franciji. Slišali so se tudi vzkliki: »Vi ste nas sramotno prodali!« Proti županu so vpili: »Kje je denar za narodno obrambo!« Nekateri so vzklikali: »Naši prijatelji delajo z nami kot naši največji sovražniki! Dol z izdajalci! Sramota za Francijo!« Slišali so se tudi vzkliki proti Poljski zaradi njenih zahtev.

Demonstrantje so se razšli šele v jutranjih urah. O podobnih velikih demonstracijah poročajo tudi iz drugih češkoslovaških mest. Pri njih so se demonstrantje zadovoljili samo z manifestacijo za vojsko ter vzkliki proti predsedniku republike in proti Franciji.

Francoski glas

o nadaljnjih namerah Nemčije

„DNB“ vest zavrača kot neosnovano podlikanje

Berlin, 22. sept. AA. (DNB) Neka francoska novinarska agencija je razširila iz Bukarešte vest, ki naj pojasni neko razpoloženje romunskih političnih krogov. Tukajšnji politični krogi pa so prepričani, da hoče ta vest škodljivo vplivati na angleško iniciativo v češkoslovaškem vprašanju. Francoska novinarska agencija pravi med drugim:

razvidno, kako so romunski in gališki petrolejski viri važni za Srednjo Evropo. Skozi Romunijo pa pelje tudi pot do Črnega morja, to je do petrolejskih virov Kavkaza, ki znašajo 13,5% vsega petroleja na svetu, da ne govorimo o gospodarsko političnih in raznih imperialističnih razlogih, ki so že pred vojno obračali nase pozornost vsakogar, kateremu bi bili koristni. Tako na primer je prav ta okolnost bila eden izmed najvažnejših razlogov, da se je Anglija leta 1914 čutila primorano, da se postavi na stran Francije v vojni z Nemčijo.

To so činitelji, ki služijo poleg drugih za vsestransko umevanje političnih smeri in dogodkov današnjega časa.

»Omajana češkoslovaška suverenost bo lahko imela najhujše posledice za vzhodno Evropo. Romunija je tista, ki ji po Češkoslovaški grozi največja nevarnost. Nemčija ni nikdar odnehala stremeti za tem, kako bi prišla do romunskega petroleja in romunskega žita. Tudi Poljska in Jugoslavija sta sedaj na vrsti za germansko ekspanzijo.«

Berlinski politični krogi poudarjajo v zvezi s to vestjo, da narodnosocialistična Nemčija nikdar ni prikrivala svojega mnenja o razmerah v Češkoslovaški in tudi ni prikrivala, kakšni so odnosi med Nemčijo in ČSR zaradi stališča praške vlade. Narodno socialistična Nemčija pa prav tako ni prikrivala prijateljstva, ki preveva njene odnose do drugih držav na evropskem vzhodu in jugovzhodu.

Francoska novinarska agencija podtika torej nemški politiki nič manj kot to, da hoče preko trupel svojih lastnih prijateljev. Zato si agencija izničila neke nemške zahteve, misleč, da ji bodo politično nezreli ljudje verjeli. Tako tendenciozne vesti proti trajni ureditvi češkoslovaškega vprašanja verjetno bolj odgovarjajo moskovskim kot pa francoskim političnim ciljem.

Konferenca, ki naj odloči o usodi Evrope, se je pričela:

Chamberlain drugič pri Hitlerju

Chamberlainovo letalo na vsej poti spremlja vojaško letalo



London, 22. sept. b. Ministrski predsednik Chamberlain se je danes ob 10.45 odpeljal z letalom v Nemčijo v spremstvu določenih oseb. Na letališču se je poslovilo od njega več sto ljudi, ki so ga priskrbeno pozdravljali. Zanimivo pa je, da je Chamberlaina spremljalo sedaj na njegovi poti vojaško letalo, čemur pripisujejo velik pomen. Angleško vojni letalo bo spremljalo Chamberlaina vse do nemškega letališča in se tam spustilo. Na povratku ga bo spremljalo spet nazaj v Anglijo. V Godesbergu je vse pripravljeno za usodno konferenco med Chamberlainom in Hitlerjem. Ulice malega mesta so polne ljudi. Vse je v napetem pričakovanju, če bo ta konferenca izhodila za mir ali katastrofo. Odločitev o usodi Evrope bo bržkone padla na današnji konferenci.

Pred svojim odhodom z letališča Heston je angleški ministrski predsednik Chamberlain izjavil časnikarjem, da je mirna rešitev češkoslovaškega vprašanja bistveni predpogoj za boljše sporazumevanje med Veliko Britanijo in Nemčijo. »To je istočasno nujen pogoj za mir v Evropi. Evropski mir je ono, kar sem imel vedno pred očmi, in nadejam se, da smo na poti k miru.«

Letalo, ki je odpeljalo Chamberlaina v Nemčijo, se je dvignilo ob 10.47.

Ob 12.30 je Chamberlain pristal na letališču v Kölnu, odkoder se je z avtomobilom odpeljal v Petershof, ki je na desni obali Rena blizu Godesberga. Tu je obedeloval.

Godesberg, 22. sept. c. Ob 15.15 se je Chamberlain odpeljal iz svojega hotela v Peterbergu na ono stran Rena v hotel Dresden v Godesbergu, kamor je prišel ob 16. uri. Tam ga je v veliki dvorani čakal Hitler, ki je prišel že dopoldne ob 10, in ga odpeljal v posvetovalno dvorano, kjer se je ob 16.05 začel posvet. Ko to poročamo, sestanek še traja.

Govore, da Nemčija ne bo pristala na podpis letalske pogodbe, to pa zato, ker take pogodbe sovjetska Rusija ne bi nikdar podpisala. Tudi o

omejitvi oboroževanja se ne bo govorilo, ker ima Nemčija preslabo skušnjo s pogodbo, ki je bila podpisana med Nemčijo in Anglijo, češ da se Nemčija drži določb te pogodbe, Anglija pa hiti z oboroževanjem na morju.

Najbolj verjetno je, da se bo Hitler danes postavil za zagovornika madžarskih in poljskih zahtev nasproti Češkoslovaški. Nemški krogi menijo, naj bi se češkoslovaški problem razrešil z radikalno operacijo, to je s popolno revizijo njenih meja.

Godesberg, 22. sept. c. Sestanek med Hitlerjem in Chamberlainom se je končal ob 19.40. Jutri se bo posvetovanje nadaljevalo.

»Times« (London) poroča tele podrobnosti glede potovanja ministrskega predsednika Chamberlaina v Godesberg, ki pa še niso uradno potrjene, a prihajajo iz verodostojnega vira. Po teh poročilih bo predložil Chamberlain Hitlerju tele predloge:

1. Sestavi naj se mednarodna komisija za razmejitev Češkoslovaške in Velike Nemčije ter za zamenjavo češkega in nemškega prebivalstva.

2. Obe državi se morata takoj demobilizirati.

3. Hitler in vse ostale zainteresirane strani naj bi apelirale na vse oblasti za mir in red. Temu pozivu se bodo pridružile tudi velesile.

4. Dana bodo gotova jamstva za osetoj in nedotakljivost nove češkoslovaške države.

Prevladuje prepričanje, da bodo med temi jamstvi tudi jamstva gospodarskega značaja.

Tudi vrhovni poveljnik nemške vojske v Godesbergu

Godesberg, 22. septembra. Poleg Hitlerja, zunanjega ministra Ribbentropa in uradnikov zunanjega ministrstva je prišel v Godesberg tudi vrhovni poveljnik nemške armade general Keitel, ki se bo udeleževal razgovorov.

Madžari pri Hitlerju

Hitler poslal po madžarskega predsednika vlade in zunanjega ministra svoje trimotorno letalo s svojim osebnim pilotom

Budimpešta, 21. septembra. AA. (MTI). V zvezi z včerajšnjim obiskom predsednika madžarske vlade Imreya v Berchtesgadenju se je izvedela tale podrobnost:

Hitlerju se je zdelo potrebno porazgovoriti se z odgovornimi madžarskimi državniki glede na jutrišnje usodne sklepe v Godesbergu in je predsedniku vlade Imredu in zunanjemu ministru Kanyji poslal vabilo, da ga obiščeta v njegovi vili pri Berchtesgadenju. Hitler je posebno poudaril pomen tega razgovora s tem, da je dal madžarskim državnikom na razpolago svoje trimotorno letalo s svojim osebnim pilotom stotnikom Bauerjem. Madžarska državna sta zapustila Budimpešto v torko ob osmih zjutraj, ob 10.30 sta pa bila v vili v Oberzalzburgu. Letalo se je ob 18 vrnilo na peštansko letališče. Imredu in Kanyji sta stopila iz letala izredno dobre volje. Predsednik vlade Imredu se je pogovarjal s prisilnimi na letališču, pa tudi zunanji minister Kanya je bil nenavadno dobre volje. V pristojnih krogih menijo, da je rezultat tega obiska, da bo Hitler z vsemi sredstvi pod-

piral težnje Madžarov na Slovaškem in njihove upravičene zahteve do samoodločbe.

Budimpešta, 22. septembra. Madžarska rodoljubna društva so sredi na največjem trgu v Budimpešti priredila shod, ki se ga je udeležilo 250.000 ljudi. Na shodu so govorili o madžarskih zahtevah za madžarske manjšine v CSR. Veliki trg je bil ves v zastavah. Škof msgr. Zdravcov je v svojem govoru zahteval samoodločbe za vse manjšine v CSR. Po shodu so člani mladinskih organizacij v sprejeto odšli po ulicah ter manifestirali pred italijanskim in nemškim posla-

Budimpešta, 22. sept. AA. (Reuter) Madžarski regent Horthy se je vrnil danes zjutraj z lova iz Vzhodne Prusije.

Madžarska prepovedala češkoslovaškim ladjam ploubo po Donavi

Budimpešta, 22. sept. b. Z naredbo madžarske vlade, ki je izšla sredi, je prepovedana plova češkoslovaškim ladjam po Donavi. V naredbi poudarjajo, da ne gre za politične

Licitacije v gradbenem ministrstvu za javna dela v Sloveniji

Belgrad, 22. sept. m. V gradbenem ministrstvu je bilo te dni več licitacij za oddajo javnih del v Sloveniji. Tako je bila odobrena licitacija za zidavo novih stanovanjskih hiš v Ljubljani, za katero je dala na razpolago kredit Poštne hranilnica za uradništvo njene podružnice v Ljubljani. Potrjena je tudi licitacija za zidanje zgradbe za kemični inštitut. Licitacija za oddajo del pri graditvi nove ceste Kranj-Naklo, ki je bila napovedana za včeraj, se ni vršila, ker se ni javil noben ponudnik. Zaradi tega bo v skrajšanem roku razpisana nova licitacija. Zaradi administrativnih nedostatkov licitacijske komisije gradbeno ministrstvo ni odobrilo licitacije za dobavo rešet za parne kotle pri Splošni državni bolnišnici v Ljubljani. Tudi za to bo razpisana nova licitacija v skrajšanem roku.

V zadevi nove zgradbe zavoda za strojništvo v Ljubljani je dopotoval v Belgrad vseučiliški profesor Lobe iz Ljubljane. Sprejet je bil pri prosvetnem ministru Magaraševiću, pri ministru dr. Kreku in pomočniku prosvetnega ministra Kovačeviću. G. inž. Lobe je posredoval, da je gradbeni minister pregledal licitacijo prvih del za zgradbo zavoda za strojništvo, ki je bila dne 10. septembra pri banki upravi v Ljubljani. Licitacija je gradbeni minister potrdil ter jo bo zdaj moral podpisati samo še ministrski svet, nato pa odobriti glavna kontrola. Vse te formalnosti bodo izvršene najpozneje do 10. oktobra ter se bo tedaj lahko začelo s prvimi temeljnimi deli nove zgradbe zavoda za strojništvo v Ljubljani.

ukrepe, temveč le za ukrepe opreznosti, da se ne prenese tifus iz Češkoslovaške na Madžarsko. Češkoslovaške oblasti so pri madžarskih oblasteh že storile potrebne korake. »Daily Telegraph« poroča na temelju informacij iz Godesberga, da bi v primeru, če češkoslovaška vlada ne bi ustregla Nemčiji in če bi se v Pragi ali pokrajini pojavili revolucionarni dogodki, nemške čete takoj prekorčile mejo in izvedle vojno akcijo, ki bi se raztegnila le na sudetsko-nemško področje. Obenem z vkorakanjem nemških čet v sudetsko-nemško področje pa bi vkorakale poljske čete v Tješin, madžarske pa v slovaško področje.

Poljaki z Madžari

Varšava, 22. septembra. AA. (Pat.) Sredi so bile pred madžarskim poslanstvom v Varšavi velike manifestacije, pri katerih so manifestanti pokazali velike simpatije do Madžarske. Več tisoč ljudi se je zbralo pred palačo poslanstva ter vzklikalo »Živio Madžarska!« »Zelimo skupne meje z Madžari!« Madžarski poslanik se je pojavil na balkonu poslanstva ter se zahvalil za izraze simpatij. Mnogiča je pela madžarsko in poljsko državno himno.

Poljska rezerviste obdržala pod zastavo

Varšava, 21. septembra. AA. (Havas.) Iz dobro poučenega vira se je izvedelo, da so poljska vojaška oblastva sklenila obdržati pod zastavo letnik, ki bi imel biti oddusen iz kadra po velikih manevrih, končanih te dni. Tudi rezervisti, ki jih vpokličejo vsako leto na te manevre, so ostali pod zastavo.

Lord Halifax odklonil poljske in madžarske zahteve

London, 22. septembra. AA. (Pat.) Poljski poslanik v Londonu je sredi izročil zunanjemu ministru Halifaxu noto, ki vsebuje zahteve poljske manjšine na Češkoslovaškem. Enako noto je izročil poljski poslanik v Parizu francoskemu zunanjemu ministru.

London, 22. septembra. AA. (DNB). Današnji jutranji »Daily Telegraph« objavlja dopis svojega diplomatskega urednika, ki trdi, da je lord Halifax na zahteve Poljske in Madžarske glede njenih manjšin na Češkoslovaškem odgovoril odklonilno. V tem dopisu stoji, da je angleški zunanji minister odgovoril madžarskemu in poljskemu poslaniku, da bo vprašanje poljske in madžarske manjšine na Češkoslovaškem morda možno rešiti šele pozneje.

Varšava, 22. sept. AA. (PAT.) Sredi je poljski poslanik v Pragi izročil češkoslovaški vladi noto, v kateri je spominja na obljube, da bo poljska manjšina dobila iste pravice kot sudetski Nemci. V tej noti Poljska zahteva, da češkoslovaška vlada poljski manjšini te pravice tudi da.

Budimpešta, 22. septembra. AA. (Reuter.) Madžarski poslanik v Pragi je izročil danes zunanjemu ministru Krofti noto, v kateri zahteva enakost rešitev za madžarsko narodno manjšino na Češkem kakor za sudetske Nemce.

Zastopstvo slovenskih železničarjev v Belgradu

Belgrad, 22. sept. m. Pod vodstvom senatorja dr. Schaubacha se je mudila v Belgradu deputacija železničarjev iz Slovenije. Mariborsko podporno društvo železniških uslužbencev so zastopali: Simon Lorger, Anton Pšenčnik, Ivan Wursinger, za društvo »Vzajemnost« iz Maribora pa sta bila Rudolf Šlibiher in Evstahij Jošil, ljubljansko podporno društvo železniških uslužbencev pa sta zastopala Albin Mlakar in Ivan Safonik. Deputacija je bila zaradi pravilnika o ustanovah človekoljubnega značaja v zvezi z uredbo o nadzorstvu nad zavarovalnimi podjetji sprejeta pri trgovinskem ministru inž. Kabalinu in ministru dr. Kreku.

Pravila Glavne zadruge zveze potrjena

Belgrad, 22. sept. m. Nova pravila Glavne zadruge zveze, ki so bila soglasno sprejeta na obnem zboru vseh jugoslovanskih zadržarjev 1. septembra, so poleg kmetijskega ministra potrdili še ostali pristojni ministri: socialni minister Dragiša Cvetković, finančni minister Leticia in trgovinski minister inž. Kabalin. Jutri bo Glavna zadruga zveza pravila, potrjena od ministrov, registrirala na okrožnem sodišču.

Razpisano mesto zdravnika

Belgrad, 22. sept. AA. Z odlokom ministra za socialno politiko in narodno zdravje je razpisano v skrajšanem roku 15 dni mesto za šefa oddelka za prsne bolezni v državni bolnišnici v Ljubljani. Kandidati morajo biti specialisti za prsne bolezni in ne smejo biti več ko do 5. skupine.

Belgrad, 22. sept. m. V kmetijskem ministrstvu se je danes nadaljevala razprava o cepljenju proti steklini. Na seji so bili sprejeti potrebni sklepi, kako naj se izvaja to cepljenje v okuženih in neokuženih krajih. O tem bo pozneje kmetijski minister izdal še potrebne odredbe, v kolikor še niso bile izdane. Popoldne je bila razprava o konjačih in konjačijah.

Drobne vesti

Newyork, 22. septembra. AA. (Reuter) Strašen vihar je zajel vso atlantsko obalo, posebno pa državo Rood Island. Vihar je pihal s hitrostjo 76 milj na uro in je s hiš odnašal strehe. Električne naprave so vse poškodovane.

Zadnje vesti

Nova češka vlada

Predsednik in voj. minister general Sirovy. Zunanji minister dr. Kamil Krofta. Minister dr. Peter Zenkl (župan mesta Prage).

Finančni minister: Kallus. Notranji minister: Černy. Prometni minister: Schubert. Pravosodni minister: Paiman. Minister za izenačenje zakonov: Janička. Železniški minister: Kaminski. Minister za oboroževanje: general Nosala. Kmetijski minister: inž. Reis. Socialni minister: Horak. Zdravstveni minister: Menzel. Minister pošte in telegrafa: Dunavski. Minister za propagando: Vavrečka.

Zakaj sta Francija in Anglija

Anglija ni zmogla oboroževalne tekme popustiti z Nemčijo, Francijo je ovirala „ljudska fronta“

O tem, zakaj sta Francija in Anglija popustili in sprejeli Hitlerjev diktat, razmišlja »Neue Zürcher Zeitung« v uvaževanju vrednem članku. Ni dvoma, pravi omenjeni list med drugim, da je sama obstojenost češkoslovaške države ogrožena. Kajti ni se gotovo, kakor je razvidno iz Hitlerjevega razgovora z Ward Pricem, če se bo Hitler zadovoljil le z amputacijo Češkoslovaške. Mogoče je, da bo hotel stegniti roko nad celo Češko, kar bi kajpada znatno spremenilo sedanje stanje v vzhodni Evropi. Gre torej za ozemlje, ki je bilo sicer vedno prizorišče hudih narodnostnih bojov, a je radi svoje zemljepisne in gospodarske enovitosti več kot tisoč let bila ena politična enota.

Vse ta brez dvoma dobro vedo tudi v Londonu in v Parizu. Kje naj torej iščemo vzrokov za tako nepričakovan umik zapadnih velesil?

Bolgarski kralj v Berlinu

Berlin, 22. septembra. AA. (DNB.) Bolgarski kralj Boris je prispel iz Švice ter obiskal svojega očeta, bivšega kralja Ferdinanda v Koburgu. Danes dopoldne je kralj Boris prispel v Berlin.

Iz sovjetske Rusije

Varšava, 22. sept. AA. (Stefani) Iz Moskve poročajo, da je bilo 18 uradnikov ljudskega komisariata za trgovino in zunanje zadeve po nalogu šefa GPU aretiranih.

Balkanski kongres

za varstvo otrok

Belgrad, 22. sept. AA. Od 1. do 7. oktobra 1938 bo v Belgradu II. balkanski kongres za varstvo otrok. Udeležili se ga bodo tudi strokovnjaki iz številnih drugih balkanskih držav, poleg tega pa tudi zastopniki Anglije, Francije, Češkoslovaške, Italije in Švice. Na njem bodo aktivno sodelovali tudi zastopniki mednarodnega urada dela in mednarodne zveze za varstvo otrok, ki je dala pobudo za ta kongres. Balkanski kongres za varstvo otrok bo pod najvišjim pokroviteljstvom Nj. Vel. kralja Petra II. ter pod častnim predsedništvom Nj. Vel. kraljice Marije. Začel se bo na svečan način v nedeljo 2. oktobra v veliki dvorani Kolarčeve univerze.

Istočasno s balkanskim kongresom za varstvo otrok bo v Belgradu od 1. do 7. oktobra velika mednarodna razstava varstva otrok, na kateri bodo razstavljali poleg vseh balkanskih držav tudi Nemci, Češkoslovaki, Angleži, Francozi, Italijani, mednarodni urad dela itd. Prometno ministrstvo je vsem udeležencem kongresa in obiskovalcem razstave odobrilo polovično voznino.

Kongres Zveze planinskih društev

Belgrad, 22. sept. AA. 13. kongres Zveze planinskih društev kraljevine Jugoslavije bo v Belgradu 1. in 2. oktobra letos. Organizacija in vse priprave je izvedlo planinsko društvo iz Belgrada. Pričakuje se, da se bo tega kongresa udeležilo veliko število planincev. Ze sedaj se pripravljajo posebni vlaki iz dravske in savske banovine, dalje iz Novega Sada, Sarajeva, Niša in Skoplja. Za udeležence kongresa je odobrena polovična voznina. Po sporedu se bodo udeleženci kongresa peljali tudi na Oplenac in Avalo, zatem na Kopaonik. Ritanj ter na nekatere druge hribe v južni in vzhodni Srbiji, Bosni in Crni gori. V okviru kongresa bo srbsko planinsko društvo v Belgradu priredilo zanimivo fotorazstavo. Kongres in razstava bosta v veliki dvorani inženirskega doma.

Poleg želje po miru in državniškega čuta odgovornosti, ki ne bi rada spravila človeštvo v svetovno vojno, je igrala odločilno vlogo veliko večja vojaška pripravljenost Nemčije. Tu gre v prvi vrsti za nemško vojni letalstvo, ki je danes po številu letal gotovo največje in tudi najmoderneje v Evropi. Nemška letalska industrija je tako izpopolnjena, da je bilo Nemcem mogoče svoje ogromno letalstvo od 28. maja pa do danes podvojiti in bi ga torej v slučaju potrebe že v nekaj tednih zopet znova mogli podvojiti.

Kar se tiče vojnega letalstva Anglije, je znano, da se je zadnje dve leti krčevito prizadevala, da bi Nemčijo dohitela, ali če mogoče še prehitela v zračnem oboroževanju. Toda letalski minister je nedavno odkrito priznal, da se Angliji ta namera ni posrečila. Kolikorkrat tudi je Anglija izboljšala svojo letalsko industrijo, tolikorkrat je isto storila tudi Nemčija in tako je usodna prednost Nemčije ves čas ostala. Francija ima zelo veliko število izvežanih letalskih čet. Njeni letalci so odlični, toda njeni aparati niso moderni. Francija se je trudila, da bi to stanje izboljšala, toda zadnji dve leti, kar je bila na oblasti ljudska fronta, je bilo to čisto nemogoče. Kajti francoska vojaška industrija se je neprestano morala baviti s socialnimi konflikti, s štrajki in s preprič o plačnem ali neplačnem dopustu ter 40 urniku. V teh konfliktih, ki so jih socialisti in komunisti še umetno napihovali, sta potekli oni dve usodni leti, ki sta bili odločilni za oboroževanje. Zato so tudi komunisti in socialisti sedaj najmanj upravičeni očitali Daladieru ali Chamberlainu bojzljivost ali kaj sličnega. Kajti proti silni nemški zračni premoči ne bi Francija in Anglija mogli kaj enakovrednega postaviti. Ni pa nobenega dvoma, da bi Nemčija vrgla ravno to svoje orožje takoj spočetka odločilno na tehnično, kar je maršal Göring tudi brez ovinkov povedal.



V neizmerni žalosti javljamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem žalostno vest, da je umrla danes ob 14 v najlepšem cvetu mladosti naša iskreno ljubljena hčerka

ANICA

previdena s tolažil sv. vere. — Pogreb predrage rajnice bo v soboto ob pol 16 izpred hiše žalosti na Zidanem mostu na radeško pokopališče, kjer jo bomo položili v rodbinsko grobnico.

Prosi se tihega sožalja.

Zidani most, 22. septembra 1938.

Žaluoja rodbina Juvančič

Mladina doma želi — mladina na tujem prosi!

Družba sv. Rafaela poudarja že več let nujno potrebo, da navežemo ožjih stikov med mladino tu doma in našo mladino na tujem. Starši v tujini so in bodo ostali naši do smrti. Mladina se nam potaplja. Zato je naša glavna naloga, da rešimo to.

Tu pa zmore največ naša mladina sama. Rešitev naše krvi na tujem, izven državnih meja in mora biti naše glavno narodno delo. Če tega dela ne bomo izvršili, je vse drugo nič. Šli bomo gotovo. Kogar sedanjí svetovni dogodki niso o tem prepričali, je neozdravljivo slep. Gori je nam, če bomo kot celota tako slepi.

Našim šolam nalagajo vsa mogoča bremena, dela in dajatve. Otroci in dijaštvo mora zbirati za vse mogoče in nemogoče namene, celo za take, ki so Bog ve kje daleč od nas samih. In vendar — mi poginjamo.

Stremiljenje Rafaelove družbe in sedaj Izseljenke zbornice gre za tem, da najprej vzbudi za to naše največje narodno delo našo mladino, šolsko in izvenšolsko. Naša mladina naj popravi neopustne grehe glede tega svojih prednikov. Ohraniti nadpolovico našega naroda naj posveti svojo glavno, največjo, najnežnejšo, in če treba, izključno ljubezen, pozornost in skrb. Zato je izdelala načrte, kako upostaviti med mladino tu doma in mladino na tujem čim najtesnejše in najožje stike in zveze.

Da naša mladina tu doma to želi in mladina na tujem to prosi, so pokazali že dosedanjí uspehi, ki so se dosegli kar spontano, sami po sebi. Kjerkoli v kaki šoli tu doma se je našel učiteljica) z velikim pogledom v sedanje potrebe naroda in države, in posvetil vsaj malo pozornosti temu narodnemu delu, povsod so se dosegli naravnost sijajni uspehi. Ves razred, cela šola se je malemu pozivu odzvala s tolikim navdušenjem in s toliko požrtvovalnostjo, da je bilo kar ganljivo, in se je pokazalo, kako mladina tega dela želi. Znano je tako delo ljutomerske meščanske šole, kjer se je to delo prvo začelo. Otroci s s tolikim veseljem zbirali razglednice, knjige, denar, delali albume, jih krasili s slikami, pisali mladini na tuje tako pristrčne pozdrave, prinašali slovensko zemljo v male krasne žare, da so bili ti narodno zavedni učitelji do solz ginjeni. Ljutomerski šoli je sledila šola v Mariboru, v št. Vidu in Licej v Ljubljani. Zanjda se jim je pridružila uršulinska šola v Škofji Loki. Ta je izdelala ogromen album, ga tako lepo okrasila, napisala tako lepe pozdravne slike in besede, da nam je samo žal, da nimamo sredstev, da bi vsaj najlepše slikali za širšo javnost. Prepričan sem, da bi bil vsakdo ginjen, ki bi to videl in čital.

Te albume je Družba sv. Rafaela razposlala raznim šolam in naselbinam po svetu. Onega iz Škofje Loke je poslala po želji šole slovenski šoli sv. Lovrenca v Clevelandu O.

In naša mladina na tujem?

Otroci so imeli solze ginjenja v očeh, ko so gledali album in lepe slike iz domovine in čitali te pristrčne pozdrave, nam pišejo.

V So. Chicago je župnik Rev. R. Ambrožič sklical farni shod, ko je prejel album in ga pokazal in razložil naselbini. »Glasno smo vsi jokali ginjenja«, poročajo v »Ave Maria«.

In tako povsod, kjer so ga dobili.

Is izseljenška mladina?

Prav te dni smo dobili od učencev šole sv. Lovrenca v Clevelandu kot odgovor enako krasno izdelan in urejen Album za naše šole. Poslali ga bom raznim šolam v pogled, da jih navdušimo za enako delo. Na uvodni strani je naslikan ameriški Slovenček, ki nam maha v »Pozdrav iz Amerike«. Na drugi strani so naslikali ameriško zvezdasto zastavo in vanjo napisali:

»Mladi smo Amerikanci iz slovenskega rodu. Krasni materinski jezik govorimo brez stramu.« (Zorman).

Ta album in ta poročila iz tujine nam jasno kažejo in dokazujejo, da naša slovenska izseljenška mladina na tujem prosi tvoj zvez.

Tu doma se prebujajo že tudi srednješolska mladina. Gimnazije v Ptuj, v Mariboru, v Kranju so že našle apostolov te misli in so si ustanovile, ali si ustanavljajo izseljenške krožke, ki naj gredo na to delo. Čast jim!

Tako vidimo: Mladina tu doma že čuti greh svojih prednikov, ki so to delo zanemarili. Popra-

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravne »Franz-Josef« grenčice.

viti ga hoče. Dajmo ji za to priliko. Ne zavirajmo ga ji. In mladina na tujem ga prosi.

Rafaelova družba skupaj z Izseljenko zbornico je že sestavila poseben pravilnik za te šolske krožke in ima že izdelan lep načrt za vse to delo. Izseljenška zbornica je že zaprosila oblast dovoljenja, da se to delo oblastno odobri in ukaže vsem šolam.

Dokler pa tega odobrenja ne dobimo, ne smemo čakati. Toliko je že zamujenega, toliko je v tem sedanjí rod grešil in zamudil, da je vsakega dne škoda. Zato prosimo privatnega navdušenja

in sodelovanja posameznih zavednih vzgojiteljev naše mladine pri tem delu.

Pomanjkanje sredstev in delavnih moči za to delo nam še ne dopušta začeti to delo v celoti in izvesti ves program. Vendar ne čakajmo, da bo prepozno. Vsi in vsak storimo, kolikor moremo. Ako bo pa ta zamisel našla še na merodajnih mestih pravo razumevanje in podporo, potem bo šlo še bolje, urejeno in navdušeno. Dal Bog, da bi to bilo čimprej, da se po nekaj letih zopet ne bomo trkali po prsih češ, »zopet smo nekaj velikega zamudili«.

P. K. Zakrajšek.

Voditelj Slovencev dr. Korošec med borci za Mežiško dolino

Vsa Slovenija naj pošlje svoje zastopnike na

Koroški tabor na Prevaljah

v nedeljo, dne 25. septembra 1938

Trta v ormoško-ljutomerskih goricah lepo kaže

Sv. Bolfenk na Kogu, 20. septembra.

V mesecu avgustu je bilo za razvoj in zoritve grozdja zelo neugodna vreme. Zaradi neprestanih nalivov so začele nekatere grozdne vrste močno gniti. To velja zlasti za šipon, ki je vobče gnilobi zelo podvržen. V zadnjem času pa se je vreme — hvala Bogu — zboljšalo.

Imamo lepe, sončne dneve, ki močno ugajajo nadaljnjemu razvoju vinske trte. Nekateri vinogradniki so začeli tudi že »podbirati«, to je nagnite in plesnive grozde ločevati od zdravih, da bo potem ob glavni trgatvi pridelek tem boljši. Vob-

če pa je stanje vinogradov letos tako ugodno in zadovoljivo kakor do sedaj malokatero leto. Vzroka za to dejstvo sta dva: prvi smo skoraj brez izjeme vsi vinogradniki z največjo vneto zabranjevali razvoj peronospor, in drugi ni bilo vkljub mokrotnemu vremenu ozračje tako, da bi se mogla razviti omenjena trtna bolezen. V vinogradih, kjer niso pravčasno segli po žveplenem prahu, se je pač grozdna plesen pojavila, a večje škode ni povzročila. Sploh pa: lepega vremena si želimo, da bodo »grozdne jagode zorele in zlata kri se v žilah njihovih snovala«.

Posledice konkurza Ilirske rudarske družbe na Prevaljah

Maribor, 22. septembra.

Veliko pozornost je vzbudila v Mariboru novica, da je proti notarju dr. Senčarju v Prevaljah uvedena kazenska preiskava v zvezi s konkurzom Ilirske rudarske družbe na Prevaljah in da je apelacijsko sodišče v Ljubljani odredilo, da preiskuje okrožno sodišče v Celju. Tozadevne spise je moralo mariborsko okrožno sodišče sedaj poslati v Celje.

Zadeva, za katero gre, je vsekakor zanimiva, dasi so o bistvu le nekateri poučeni. Gotovo bodo pa javnost zanimale tudi nekatere podrobnosti. Pred okrožnim sodiščem v Mariboru je bila civilna obravnava na tožbo zasebnice Herte Flaschbergerjeve, žene ravnatelja nekdanje Ilirske rudarske družbe, proti dr. Dušanu Senčarju, notarju v Prevaljah, in Karlu Sedeju, posestniku in lesnemu trgovcu v Prevaljah. V tej tožbi dokazuje tožiteljica, da so bile nepremičnine Ilirske rudarske družbe preizkušene. Sodni cenilec, ki je bil Karel Sedej, je cenil vse nepremičnine na 2.538.720 din. Pri obravnavi je tožiteljica navedla, da znaša pravilna vrednost teh nepremičnin, izračunana po zakonskih določilih ter upoštevajoč različne načine cenitve strokovnjakov za gozdno in orno zemljo ter les in stavbe 11.576.000 din. — Ker pa so bile nepremičnine razparcelirane na 183 skupin, bi bila v resnici cenilna vrednost še

mного višja ter bi morala znašati nad 15.000.000 dinarjev.

Notar dr. Senčar je združil v svoji roki posle zastopnika upnikov Ilirske rudarske družbe, nje-nega prisilnega upravitelja, likvidatorja in sodnega komisarja. Centev, ki jo je izdrazil Sedej, je dr. Senčar kot sodni komisar potrdil, oba pa sta potemt nastopila kot kupca večjega dela nepremičnin ter sta jih tudi izdrazila. Zaradi te cenitve in prodaje je prišlo najprej do civilne pravde, potem pa do kazenske ovadbe.

Umor v Velikem Širju pred sodniki

Celje, 22. septembra.

Pred velikim senatom okrožnega sodišča, kateremu je predsedoval s. o. s. dr. Dolničar, se je danes ob pol 9 pričela razprava proti 43 letnemu Černevškemu Rudolfu, rojenemu v Judendorfu v Nemčiji, staremu kriminalnemu tipu, ki je že mnogo let presedel v zaporih. Lansko leto so ga avstrijske oblasti izgnale v Jugoslavijo. Černevšek se je potikal po Sloveniji brez vsakega dela, od ljudi izvaabljal denar, češ da zna ponarejati denar, ker je bil dolgo let v državní kovnici na Dunaju. Černevšek je res dobil denar in ga ugodni priliki, ko je »ponarejeval«, pobegnil z njim. Na vesti ima 7 goljufij, ki jih je danes že deloma priznal.

V avgustu je prišel v Veliko Širje blizu Zidanega mosta, kjer se je oglasil pri posestniku Zajcu Francu. Kakor druge, tako je tudi tega prevareil, da zna ponarejati denar, in ga pregovoril, da mu je izročil dva bankovca po 500 din, katere je potreboval kot »vzorec« za ponarejanje. Černevšek je nekaj časa risal na papir in tako simuliral, da ponareja, nato pa pregovoril Zajca, da sta dala denar v »etiskalnico«, kjer mora po njegovem zatrjevanju ostati najmanj 6 ur. Ob 11 ponoči so legli

Regulacija Savinje

Celje, 22. septembra

Regulacija Savinje v 3. etapi je bila te dni kolavdirana od posebne komisije, v kateri je bilo zastopano ministrstvo za gradbo po g. inž. M. Mijuškoviču, banska uprava po višjem svetniku inž. O. Juranu, druge ustanove pa je zastopal g. inž. Vanjek. Kakor smo že poročali, je dolžina te etape 1 km, prevzelo in dovršilo pa jo je podjetje U. Nassinbeni iz Maribora v razdobju od septembra 1937 čez zimo do avgusta letos. Istočasno se je na prizadevanje celjskega župana in načelnika okrajnega cestnega odbora v Celju g. Alojzija Miheličiča dvignila z regulacijo Savinje banovinska cesta Celje—Lasko, ki teče tik ob desnem bregu Savinje. Dvignila se je nad poplavni nivo ter razširila na 7 m in pol, preložila pa v dolžini 1 km, tako da so odpadle vse krivine Cestišče je bilo tlakovano, na novo pogramoženo, valjeno in opremljeno z betonsko obcestno muldo in ograjo. Stroški vseh del so znašali 2 milij 322 tisoč, od katerih je plačala država pol milijona, celjska mestna občina 450.553, okrajni cestni odbor pa 360.000 din, ostali del stroškov pa je krila kr. banska uprava iz svojih sredstev.

Dela v 3. etapi so posebno solidno izvršena. Dober vtis naredi široka, lepo izvedena cesta. Delo je tudi v 3. etapi kakor tudi vse projekte z velikim uspehom napravil nadzorni inž. g. Mursa Jožef iz Celja. Pred približno 1 mesecem so se začela nadaljevati dela v 4. etapi. Zdaj je zaposlenih kakih 180 delavcev iz Celja in celjske okolice. 4. etapa bo najbrž končana do meseca avgusta prih. leta ter bo segala do gostilne Krajnc. Župan celjske mestne občine g. Al. Miheličič si prizadeva, da bi se istočasno dvignila in uredila tudi banovinska cesta, kakor se je uredila in dvignila v 3. etapi vzporedno od gostilne Krajnc pa do kopališča Diane na Bregu. Imamo še potem 5. etapo, za katero je ministrstvo projekt letos odobrilo. Načrt za glavno delo, to je za preložitev Savinje in železniške proge v celjskem ovinku in za odstranitev obeh železniških mostov, je ta čas v ministrstvu za gradbo, oziroma v ministrstvu za promet ter se odobritve pričakuje zlasti ker je generalna železniška direkcija obljubila, da bo vse delo pospešila.

Ker je regulacija Savinje za Celje izredne važnosti, dela pa se ne morejo izvršiti iz tekočih sredstev, apeliramo na merodajne faktorje, kakor na bansko upravo ter celjsko mestno občino, da pospešijo najetje dolgoročnega posojila, da bo pritegnila k odplačevanju teh del tudi prihodnjo generacijo.

Dan južnega Pohorja v Oplotnici

Mladinski dan fantovskega odseka in dekljskega krožka v Oplotnici, dne 25. t. m. bo združil vse zavedne Slovence južnega Pohorja v mogočno slovensko manifestacijo. Od vseh strani se bo zbrala slovensko pohorsko ljudstvo, da slovensko izpove svojo vero Bgu, slovenstvu, Jugoslaviji.

Popoldanska prireditev se bo pričela s sv. mašo in blagoslovitvijo novega velikega zvona v Čadramu. Nato bo slovesen epredvod mladine in ljudstva na prosvetno in narodno obrambno zborovanje v Oplotnici. Govori rav. J. Richter iz Maribora ter o narodno obrambnem problemu domači akademiki.

Popoldne, ob 3 športno telovadni nastop fantov in deklet.

Prijatelji, od blizu in daleč — pridite!

Razbojnik Koder Jožef prijet

Kodra, ki je na njegovo glavo bila razpisana nagrada 3000 dinarjev, so prijeli na Primskovem pri Litiji

St. Vid pri Stični, 22. septembra 1938.

Kakor je svoječasno »Slovenec« že poročal, sta znana štajerska razbojnika Pintarič Josip in Koder Josip v Kalšah pri Framu vlomila v hišo posestnika Ačka Romana, katerega sta z revolverjskimi strelji ubila, nakar sta po hiši vse prebrskala ter vzela 2 hranilni knjižici. Potem sta napadla pri Framu še neke kosce, kjer sta tudi enega do smrti pobila. — Oba znana nevarna roparja so pričeli orožniki s previdnostjo zasledovati ter se jim je posrečilo 29. junija t. l. aretirati Pintariča Josipa, ki je sedaj zaprt v Mariboru, medtem ko Kodra niso mogli nikjer prav izslediti.

V okolici Čateža so se zadnje čase zgodili razni vlom in tatvine, ljudje so videli tuje ljudi, ki so se sumljivo kretali v tej okolici, in ljudski glas je opomnil, da je med njimi tudi ropar Koder, kakor je »Slovenec« pravkar poročal. Orožniki so zasledovanje podvojili in povsod nastavlali past ter ljudem naročali, naj takoj sporoče prvi orožniški postaji, kjer bi Kodra opazili. Najbrž po vlovu v župnišču na Čatežu v ponedeljek 19. septembra, ki ga je brezdomno izvršil Koder s svojimi pajdaši in bil prepoden, je le ta pobegnil proti Primskovemu, kjer so ljudje sedaj zelo zaposleni z delom po vinogradih.

Neki posestnik pa je le spoznal v tujcu, ki se je nastanil v njegovem hramu na Primskovem, roparja Kodra, ter je takoj poslal pošto orožnikom v St. Vidu. Šentviški orožniki so takoj v sredo popoldne odhiteli na Primskovo, kjer so se previdno približali hramu, v katerem je bil skrit Koder. Ko so vstopili v sobo 4 orožniki z naperjenimi puškami, je hotel Koder streljati nanje, toda orožniki so bili hitrejši, ter so mu iz rok zbili tako imenovano »armadno pištolo«. Ko je Koder videl, da je ujet in ni mogoče pobegniti, se je orožnikom vdal.

Vklenjenega so ga odgnali v St. Vid, kjer

zaslišujejo tega dolgo iskanega roparja, ki ima poleg umorov še vlove in tatvine na vesti. — Pri njem so našli tudi razno vlomilsko orodje, med drugim »svinjsko nogo«, s katero vlamljajo v železne blagajne. Koder Josip, po domače Dacarjev Pepe, je rojen 11. marca 1909 v Hinjah, okraj Novo mesto, pristojen pa je v Maribor. — Po končanem zasliševanju v St. Vidu, katero vodi vodnik litjskega orožništva g. Marašević, bo Koder poslan v Maribor, kjer se bo zagovarjal zaradi roparskega umora, izvršenega v juniju tega leta v Kalšah.

Prebivalci okrog Čateža se bodo sedaj odahnil, ker vse razne vlove, ki so bili poslednji čas izvršeni v tej okolici, je izvršil Koder s svojimi pajdaši. Sedaj bo dober čas svet varen pred njim, ker bo za zapahi premišljeval o svojih razbojništvih.

Nad 400 ljudi v Trbovljah bo izgubilo delo

Trbovlje, 22. septembra.

Dnevni kop v Dobrni, kjer je podjetje Dukič 20 let odkopavalo za TPD premog kar na prostem — »na dnevu«, je izrpan in ves premog odkopan. S tem izgubi delo nad 400 ljudi. 50 je že odslovljenih, 115 jih bo ob prihodnjem plačilnem dnevu, drugi pa prihodnja dva meseca. S tem bo končan tudi za TPD eden najdonosnejših poslov.

Leta 1917 je zaradi velikanskega deževja potegnil plaz tik pod cerkvico v Retju. Bali so se, da bo napravil neprečlenljivo škodo, a preden je

zasul dolino, se je ustavil. Za seboj pa je pustil odkrito ogromno plast najlepšega premoga, ki so ga kar na debelo lahko odkopavali brez težav, večkrat celo z lopatami. Nakopali so ga na leto po 500.000 do 600.000 ton, več torej ko v vseh jamah skupaj. Ni čuda, da ga je enkrat zmanjkalo.

Zmanjkalo pa je tudi dela in zasluga za stotine delavskih družin. Rudarsko glavarstvo je razpisalo za ta petek obravnavo v Trbovljah, kjer se bodo posvetovali, kam z odpuščenimi delavci sedaj tik pred zimo. Pozivamo oblast in podjetje, da storita vse, da se odpuščeni drugod zaposlijo.

Velik požar v Tunjicah

Prijazno vasio Tunjsko mlako je včeraj obiskala huda nesreča, ki bi lahko postala usodopolna za vso vas. Pričelo je namreč greti gospodarsko poslopje in hiša posestnika Janeza Kosirnika, vulgo Sitarja. K sreči je bilo brez vetra in tako je postal žrtev požara samo zgornji omenjeni posestnik, sicer bi bila nevarnost tudi za druga gospodarska poslopja, ki so po večini še krita s slamo.

Domači so vsi delali na polju, ne daleč od hiše. Kar opazijo okoli 11, da se nekaj kadi iz skednja. Še preden so prihiteli do kraja, kjer se je kazal dim, je z vso silo izbruhnil požar, ki je objel gospodarsko poslopje, nato pa še hišo. Na prestrašene krike domačin na pomožanje so prihiteli sosede pomagat, toda zaman. Ognjeni zublji so svoje delo temeljito opravili. Prej lepa in ponosna domačija je sedaj še samo kup ožganega tramovja in razvalin, ožženo drevje pa štrli gole

veje v nebo. V dobri uri je bilo vse opravljeno. Pogoreli so vsi poljski pridelki, vse seno in gospodarsko orodje.

Tudi hiši ogenj ni prizanesel in so domači rešili samo to, kar so imeli na eebi. Da pa je nesreča še večja, je baje zgorelo tudi nad 70.000 din, ki so jih marljivji fantje zaslužili z trdim delom, ko delajo pri raznih gradbenih tvrdkah. Dva domača fanta, ki delata v Ljubljani pri neki tvrdki, ničla vedela o nesreči, ki je zadela hišo, vse do tle, dokler se nista zvečer vrnila domov in zagledala grozno razdejano. Edina stvar, ki so jo mogli rešiti, je živina in tako je vsaj nekaj ušlo požrnim plamenom.

Gašenje je bilo zaradi silne vročine in nezadostnih pripomočkov popolnoma onemogočeno. Vas še danes namreč nima gasilске čete. Upajmo, da bo ta nesreča one, ki so se branili te človekoljubne organizacije, izmordila in da bodo uvideli njeno koristnost.

Dva bika sta stekla

Steklina je sicer pajsja ali mačja bolezen, ki pa je nevarna tudi drugim živalim in tudi človeku. Na posestvu bogatega posestnika Lazarja Budičana pri Veliki Kikindi sta pred nekaj časa dva psa ugrizla dva kmetova bika. Nihče se ni za to brigal, dokler bika nista nekega dne stekla in nato poginila. Ko ju je občinski konjederec deval iz kože, se je pri tem sam ranil in čez nekaj dni tudi sam stekel. Napad stekline pri možu je bil čez dva dni že tako hud, da so ga takoj odpeljali v bolnišnico.

Takoj je oblast začela preiskavo ter ugotovila, da sta stekla bika, preden sta poginila, ugrizla tudi več druge govedi ter dva pastirja. Zaradi tega so sedaj cepili zoper steklino ne le tieta dva hlapca, temveč celih 170 glav goveje živine.

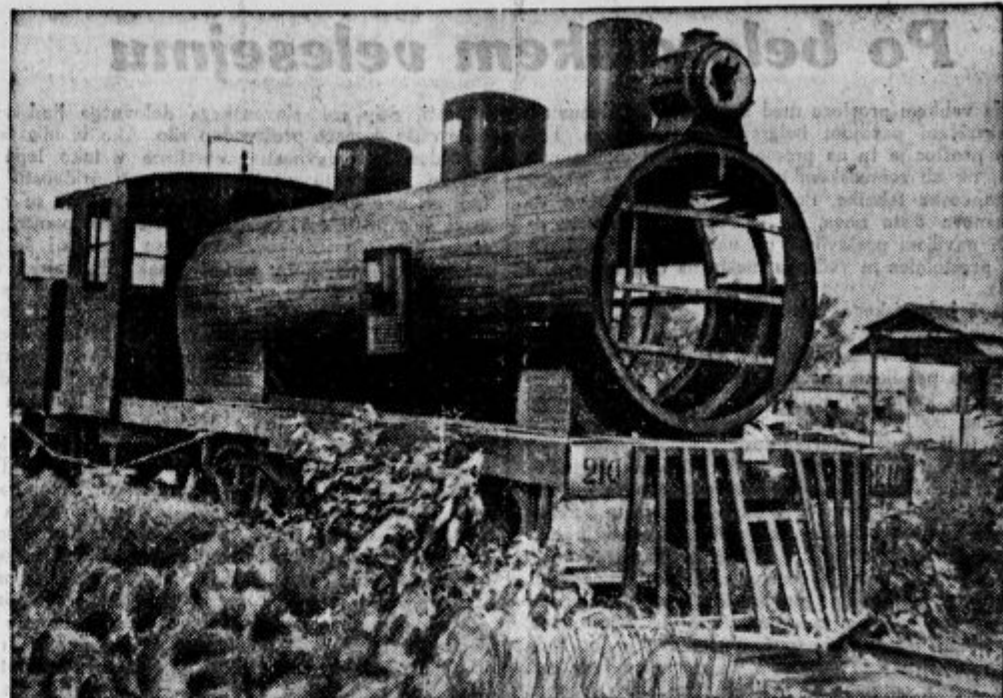
Godesberg

Če se bo Chamberlain v drugo pripeljal k Hitlerju in se bo z letališča v Kölnu s svojim avtom peljal po eni najlepših avtomobilskih cest v Nemčiji, se mu bo pri vstopu v mesto Godesberg razkril pogled izredne lepote in največjega bogatstva. Kraj, ki sestoji večidel iz vil in samih parkov, spada k najbogatejšim v Nemčiji. Tu ne prebivajo samo največji trgovci in tvorničarji mogočnega mesta Kölna, sem hodijo v pokoj že desetletja tudi visoki uradniki in častniki, da tu v zbranem miru preživijo poslednja leta svojega življenja. Mali trg napravi sanjaj vtis in prodajalne na redkih trgovskih cestah so le za kritje dnevnih potreb, saj hodijo prebivalci na večja nakupovanja v Bonn, ali pa v eno uro oddaljeni Köln.

Sredi mesta je grad Godesberg, ki izhaja iz 13. stol. in ki stoji na griču in je že več stoletij v razvalinah. Prav ob vznožju hriba stoji sredi vrta z lipami slavnostni gostišče »Pri lipi«. V tem gostišču je več spominov na različne, zlasti umetniške nemške osebnosti. V velikih omarah so shranjene razglednice iz vsega sveta, ki so jih nekdanji dijaki iz Bonna poslali svoji lepi krčmarici »Pri lipi«. Mnogo kart je od princev in od poznejših diplomatov, dalje od državnikov in umetnikov.

Hotel »Dreesen«, ki je prizorišče zgodovinskih setkav, ni bil še pred 10 leti eden najbolj znanih hotelov ob Renu. Šele, odkar je Hitler vo-

ditelj Nemčije in zahaja večkrat tja, je postal ta hotel tako znamenit. S tega kraja se je Hitler odpeljal 30. junija 1934 v München in je postal ta dan eden od najbolj usodnih nave Nemčije. Hotel »Dreesen« je podolgovata stavba s teraso, s katere je prekrasen pogled na griče na oni strani Rena, ki je prav zdaj v jeseni ob času trgatve najlepši. Na oni strani reke se razprostira tudi mali Königswinter v okviru vinogradov z zlato in zeleno lesketajočim se listjem; tu je polno gostišč in lepih hotelov. Zadaj za njim se raztezajo listnati gozdovi s sanjajim petjem slavčkov. Malo vstran je Petersberg z najsijajnejšim hotelom ob Renu, s hotelom »Petersberg«, ki je last tvorničarja Kolonjske vode »4711«, Ferdinanda Mühlena. Tik nad mestom Königswinter pa se dviga na stermi višavi Zmajski pečina (Drachenfels), ki jo krona stara trdnjavska razvalina. Iz gozdov, ki so okrog razvalin, strlijo stolpci novega Zmajskega gradu (Drachenburg), ki je gradišč v lepem gotickem slogu in ki si ga je dal tu sezidati neki na novo obogateli trgovec. Z višine navzdol pa ti obseže pogled vso dolino reka Rena. Spodaj vali Ren svoje valove mimo otoka Nonenwertha in mimo razvaline Rolandseck. V dalji so videti griči pogorja Eifel in z nasprotni strani pozdravlja razvalina Godesberg. Na obzorju so v jasnem vremenu videti stolpi slavne stolnice v Kölnu.



Ponarejene lokomotive (na sliki) pa tudi množice ponarejenih letal so našli Japonci blizu Hankava v opuščenih kitajskih postojankah. S takimi ponaredbami hočejo Kitajci premotiti japonske letalce, da bi tja metali bombe.

„Magic City 1939“

Druga ameriška razstava v San Franciscu

Listi so že mnoga poročali o svetovni razstavi 1939 v New Yorku. A tudi druga svetovna razstava Združenih ameriških držav bo imela svoje čudovite posebnosti.

Obema je eno skupno: obe bosta dovršeni v točnem času in obe bosta postavljeni na svet, ki ni od nikogar. Newyorška razstava stoji na svetu iz peska in smeti; razstava v San Franciscu pa bo stala v globeli Yerba Buena, ki so iz nje napravili cvetoč otok, ki bo kasneje orjaško letalsko pristanišče.

Sicer je pa poglavitno, kakšna nasprotja imata. New York je trikrat tolikšen kot San Francisco, in razstava je vsa na svetlem in na širjavi. Sestrška razstava na zahodu je pa mesto med trdnjaskimi nasipi samih poslopij. New York se opira na čudovitosti za bodoče čase, San Francisco proslavlja preteklost.

Ze pri vstopu je v San Franciscu to opazno, kjer vidiš dve mogočni, stopničasti piramidi v burmezijskem slogu z mogočnimi elonovimi stolpi. Tu se zares dviga magično mesto. Vse je ali v malajskem ali kambodžanskem slogu ali v slogu davnih Inkov. Višek je fantastičen »dvor sonca«, ki je velikanski prostor samih stolpov, vrat in vrtov.

Tu zre Amerika na zahod. Nismo zaman ob Zlati obali. Kitajci si gradijo za razstavo pravo pravcato kitajsko vas. Tudi Japonska je tu bolj prikazana, kot je bila v Parizu: tu so videti umetniški zakladi, kakršnih ni videlo še nobeno oko zahodnega človeka.

Zahod, divji in zlati, ima tu svoj poseben pomen. Rovi zlatega rudnika so postavljeni v prerezu in vsebujejo vse svoje svojskosti in naprave. Ljudje bodo mogli plezati po resničnem gorovju in iti v globoke rove.

Razstava ima pač edinstveno lego: prav sredi zaliva San Franciscu, obdana na treh straneh s prekrasno obalo in na četrti z Velikim oceanom. Vea razstava temelji na barvnih in svetlobnih čarih. Visoko iznad nje se dviga njen

simbol, mogočen ptič feniks (ki pomeni, kako je San Francisco iznova vstal iz pepela po požaru iz l. 1906.). Ponoči bo čudovita, posebna razsvetljava po najnovejših iznajdbah. Vse se bo iskriilo in iskri in sence bodo žigale in blodile nad razstavo, da bo ko pravilčno čudo pod južnim, z zvezdami posutim nebom.



Tudi Anglija se vadi. Veliki angleški jesenski manevri so na višku. Pehota napada ob kritju umetne megle.

Operirani filmski zvezdnik

William Powell, ameriškega filmskega zvezdnika, so operirali zaradi hude želodčne bolezni. Operacija je uspela, bolniku se zdravje že vrača, in zdravnik mu je tudi že dovolil, da sme sprejemati obiske. »Ne preveč, ne predolgo, in vi, sestra, ste odgovorni za to, da se gospod Powell ne bo nič gibal.« — »O,« je vzkliknil zvezdnik, »potem pa ne pustite nobenega režiserja k meni! Če bodo ti videli, da se ne morem na platno premikati, mi nikoli več ne bodo dali kake vloge.«

»Ti pa tudi nikoli ne veš, kdaj imaš zadosti,« pravi žena možu, ki pride vinjen domov. »Veaka žival ve, kdaj mora nehati pit!«

»O, če jaz — jaz — vodo pijem, tudi vem.«

Zdravnik: »Vi, ki tako kašljate, ne smete piti ne piva in ne vina in tudi žganja ne!«

Bolnik: »Tako; torej naj bi samo kašljali!«

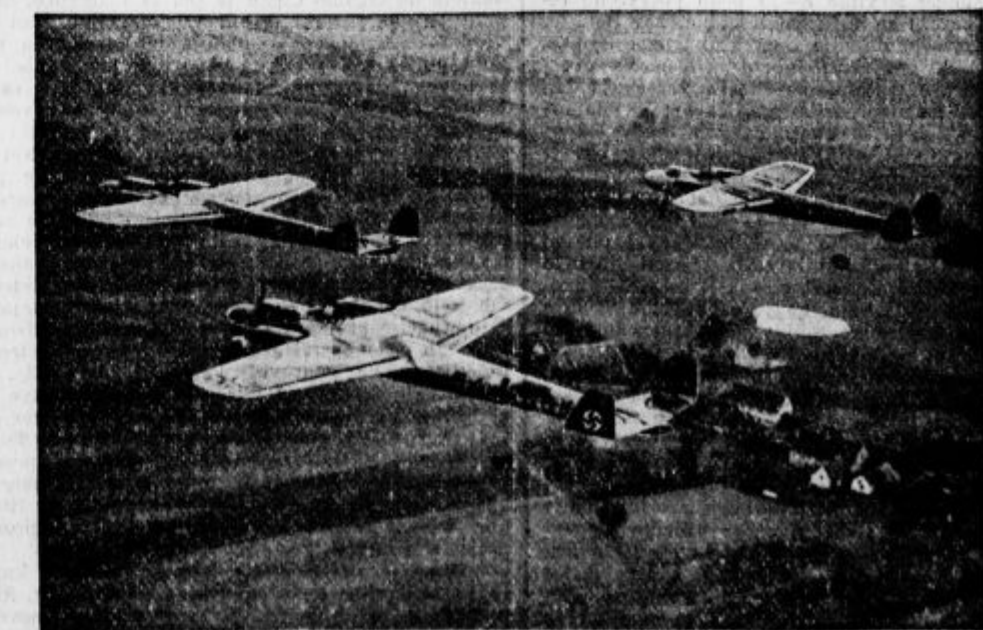
»Kaj pa je s teboj; tako nekam omahuješ?«

»Omahujem — ali bi pil pivo ali konjak!«

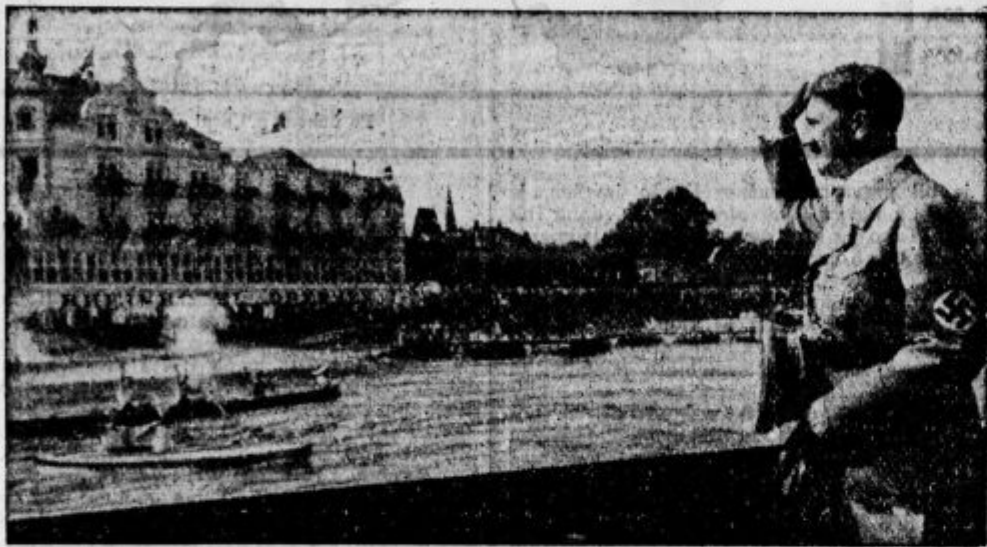
»Pij oboje in veliko, omahoval boš že potem!«

Najstarejše ljubavno pismo

Najstarejše ljubavno pismo je v Londonu v Britskem muzeju. To »pismo« vsebuje ženitno ponudbo, in sicer se nekdo poteguje za egiptovsko princeso pred 3500 leti, in je pismo urezano v opeko. (Če je potem ženinu ta opeka priletela v glavo, pa ni več moči dognati.)



Slika z letalskih vaj nad Nürnbergom



Hitler pred renskimi hotelom »Dresden« v Godesbergu

Nevidni gospod Schmidt

V berlinskem zunanjem ministertvu, v oddelku za jezikovno službo, sedi debelusten, plavalas gospod, čigar ušesa so slišala več državnih skrivnosti kot ušesa večine ljudi. Ko so Briand, Stresemann in Chamberlain sestavljali takrat ob Zenevskem jezeru poglavitne točke locarnskega pakta; ko sta se Brüning in Mac Donald pogajala v gradu Chequers; ko sta se sešla Hitler in Mussolini v Berlinu; zmeraj je bil »dr. Schmidt« kot prevajalec in razlagalec »tretji v družbi«. V Angliji, Franciji, v Nemčiji so prišli drugi državniki na površje, toda Schmidt je ostal. Zmeraj je sedeval z drugimi državniki za zeleno mizo, zmeraj je bil eden izmed redkih »trdnih činiteljev« zunanje svetovne politike.

»Leta 1923. sem bil kot novopečeni jezikoslovec modernih jezikov priporočen v zunanjem ministertvu...«, poroča Schmidt. »Tedad nisem imel niti pojma o težakah svojega poklica, in ko sem moral pri nekem sestanku privklati asistirati ministru Wirthu, bi bilo skoraj prišlo do najneprijetnejših zapletitjav, ker nisem mogel zadosti hitro tolmačiti. Pazneje sem se že uvedel in zdaj morem izlaha prevajati pogovore v šestih različnih jezikih.«

Seveda ne sme Schmidt ničesar izdati iz vsebine pogovorov, ki jih imajo državniki na zapornih sestankih. Kadar se plete besede o kakih izjavah ali pogodbah, si kaj stenografira, saj je takrat sleherna beseda položena na tehniko. Sicer se pa zanese na kratke zapise in na svoj čudoviti spomin. Težavno je prevajanje le tedaj, če so kake besede vmeš, ki jih ima samo en jezik. Tako mu je svoj čas prav težko uspelo pojasniti zunanjemu ministru Lavalu, ki je prišel iz države, katera še ni poznala urejenega socialnega zavarovanja, nekaj besed, ki so v rabi samo v nemškem jeziku.

Jako zanimivo je to, kar tolmač pove o malih razvadah ali navadah državnikov. Mac Donald je, na primer, med konferencami jako rad govoril s svojim nemškim tovaršem o verskih vprašanjih. Henderson, predsednik razorožitvene konference in angleške delavske stranke, ni nikoli izpustil nobene prilike, da si ne bi povečal svoje zbirke znamk. Briand kar ni mogel povedati za-

dosti zgodb o lovu in ribolovu. Eden, ki je bil s sirom Johnom Simonom na obisku pri Hitlerju, je med pogajanjmi zmeraj jako nervozen in s prest bobna po mizi. Mussolini pa dela, če le zagleda polo papirja pred seboj, vzporedne črte po papirju ali pa riše debele začetne črke.

Ze štirinajst let roma Schmidt kot uradni tolmač Nemčije iz dežele v deželo. Mimo svoje mesečne plače prejema tudi plačo od ure; za sleherno zgodovinsko uro dobi 25 mark. »Večne« prijateljske zveze so šle skozi njegova usta; pogodbe, »ki držijo«, je pomagal spraviti v lepe stavke in pomagal je sklepati pakte, »ki so nespremenljivi«. Kaj je nastalo iz vsega tega? Doktor Schmidt ne reče ne črne ne bele. On je samo govarilo, samo tolmač in je kot tak nastopal tudi v pogovoru med Hitlerjem in Chamberlainom. Iz njegovega jasnega nasmeha moreš zaalutiti kar knjige, ki bodo nekoč v obliki Spominov stale v knjižnicah bodočih rodov.

Čaral je za svojo državo

Kolonije je pridobil s čarovnijami. Neznano poglavje iz afriške zgodovine.

Francosko ministertvo za kolonije hrani neko listino, ki se smeje priobčiti iz nje še zdaj, po 75 letih, samo izvlečki. V tej listini je poglavje dolelej neznane afriške zgodovine — in sicer pridobitev dela Afrike po čarovnjah. Nekdo je znal s čarovnijami, ki se jih je naučil po evropskih in ameriških cirkusih, povsem omrežiti domačine.

Seveda se ni ta čarovnik z imenom J. R. Houdin sam domislil tega, marveč neki francoski polkovnik, ki je imel v Alžiru veliko nepriliko z domačini, pa je v Parizu videl na odru Houdina. Polkovnik je bil v Afriki videl, kako že navaden »copernik« vpliva na domačine.

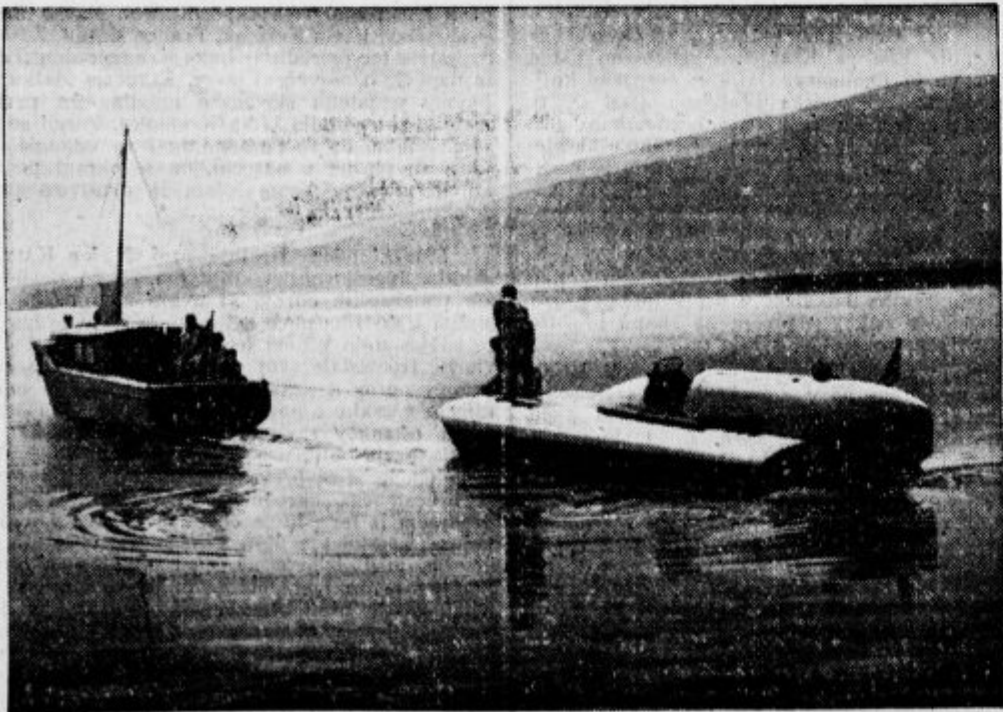
Kakšne uspehe bi imel šele takle človek, kakršen je bil Houdin! Prišel je v stik s Houdinom, mu zahteval jasno ponudbo in ga nastavil za v Afriko. Zdaj se je začela za Houdina povsem

nova oblika »predstave«. Houdina so kot častnika prepeljali v Severno Afriko. Povabili so več poglavarjev na predstavo in poklicali so tudi afriške čarovnike. Primerili so se zanimivi prizori. Afriški čarovniki so tekmovali s Houdinom, pa so se morali kmalu, peneč se od jeze, umakniti Evropcu. Houdin je ostal miren in je polagoma vse afriške poglavarje prepričal o svojih velikih umetnijah.

Kot čarovnik je romal skozi puščavo. Kot čarovnik si je pridobil elove, da je z duhovi onega sveta v zvezi. Tako je bil slaven, da je mogel z nekaj čarovnijami vplivati na slehernega poglavarja in ga pridobiti, da se je podvrget Francozom. Na ta način je Houdin neizmerno koristil Franciji.

Najstarejše ljubavno pismo

Najstarejše ljubavno pismo je v Londonu v Britskem muzeju. To »pismo« vsebuje ženitno ponudbo, in sicer se nekdo poteguje za egiptovsko princeso pred 3500 leti, in je pismo urezano v opeko. (Če je potem ženinu ta opeka priletela v glavo, pa ni več moči dognati.)



210 km na uro — nov rekord motornih čolnov

Siru M. Campbellu se je pri njegovem drugem poskusu posrečilo doseči na Hallwilerseeju (v Švici), s povprečno hitrostjo 210,78 km na uro, za angleško miljo nov, absolutni hitrostni svetovni rekord motornih čolnov. Na sliki je sir Malcolm Campbell v svojem motornem čolnu »Blue Bird« po doseženem rekordu, ko se s ylatilecem bliža pristanišču.

Zagrebsko gledališko pismo

Zagrebska drama je začela letos v znamenju Senoinega jubileja in s »Prosjakom Luko« spet pokazala, koliko dramskega elementa tiči v prozi slavnega pisatelja starega Zagreba. V nedeljo pa so postavili na oder drugo letošnjo premiero, ki je vzeta iz češke književnosti. To je Velký případ (Velika stvar) Emila Syneka.

Dr. Emil Synek je eden vidnejših kulturnih delavcev današnje Češkoslovaške, ki je svoj čas prav senzacionalno opozoril nase s knjigo »Svet, kakršen je« že zaradi razgovorov, ki jih je imel s prvimi političnimi in državnimi osebami v svetu. Poleg potopisov — prepotoval je skoraj ves globus — pa je priložil češki književnosti več odrskih del. Tako je zlasti zbudil pozornost z Veliko stvarjo, ki predstavlja realen, zgoščeno izoblikovan izsek družabnega dogajanja in je torej dober primer s tiste strani sodobne češke književnosti, ki jo poleg drugih odlično predstavljajo Langer, pa Werner s Karlo Capekom na čelu.

Velika stvar se razvija pred nami v konfliktu, kjer sta se udarila med seboj individualna vest in organiziran zasebni interes, toda naj takoj pribijem: ne gre za nikake določene tendence k reformam ali celo udarnim posegom za zunanje spremembe. Nasprotno poteka drama iz globokih etičnih vrelcev humanosti in nosi vseskozi občutje etičnega vrednotenja s svojim izživljanjem simpatije in odvračanja, kakor jih je avtor zastavil. Majhen, pogost dogodek sproži plaz. Na eni strani je mali človek, ki je zažgal hišo, da bi prišel do zavarovalnice, na drugi strani poroča zavarovalna družba, da je zavarovalnica visoko povečana nekaj časa pred požigom. Toda sum, da je policija velike družbe njen lastni falzifikat, potrjujejo okoliščine. In preiskovalni sodnik, ki je imel zmeraj opravka z malimi zločinci, takoj spozna, da ima pred seboj svojo — veliko stvar. V silnem tempu se razvija zadeva in zadene v široko mrežo, s katero so spete tudi politične osebnosti na samih vrhovih. In na koncu je stvar z najvišjega mesta ustavljena in preiskovalni sodnik prestavljen na deželo. Na vsak način je to drama, ki jo človek z zanimanjem sledi in je ves na strani preiskovalnega sodnika dr. Thelena, idealno postavljenega uradnika pravnega ministrstva, ki z vso svojo osebnostjo stoji za funkcijo in jo opravlja iz prepričanja in trdne vere v pravičnost in dobro. Za to svoje prepričanje, s katerim v svoji zavesti ima in izgubi upravičenost življenja, dosledno žrtvuje ponujano mu bogastvo in ljubezen do žene, vse, kar daje ugled in položaj v današnji družbi. V tem tiči prav za prav tragika, da kulturno in etično izgrajen posameznik vztraja in je zavržen, da si je v svesti veličine in smisla vrednot, pa je z njimi vred izdan in zasmehovan. — smešna figura, kakor za hrsti oboženi inž. Stalich svojemu vsaku sodniku. Prokurist zavarovalne družbe se ubije, ko spozna, kaj bo prišlo na dan, in uradnik, ki izda tajni arhiv, se sramuje svojega dejanja. Vsi ti so prizadeti, ki služijo s svojo osebo zavestjo pravega reda tisti organizirani, načrtni nasilnosti, katere stremeljenje je naperjeno za dosti višje sleherne bežne želje, na sijaj narejenosti in udobnosti življenja. Zaprta in predvsem na račun potisnjenih. Pri nasprotju je celo sodnikova žena s svojim preprostim ugotavljanjem: Vsa naša generacija živi na tuj račun. Kamen modrosti za vse one v službah in službiščah pa je našel predsednik sodišča za tolažbo in nauk premeščenemu: Kaj se brigate za stvari bolj, kot je vaša uradniška dolžnost! Naglo in spretno se razvijajo tri dejanja pred nami, v katere je zajel Synek živo, sodobno vprašanje korupcije, tega zlega vnočevanja političnega zaupanja in moči v zasebno korist. Obdelava je predvsem tematična in zato nimajo osebe polnega življenja, vendar so nam danes potrebne tudi drame te vrste. »Velika stvar« je še na programu mariborskega, skopljanskega in osješkega gledališča.

V Zagrebu, ki letos ni začel na tisti visoki ravni kot v prejšnjem času, dajejo s precejšno frekvenco obiska Senečičev Radnički dol, ki so ga prvič predstavili na koncu lanske sezone.

Senečič je napisal doslej precejšnje novele in satirični roman »Film naših dni«, kjer nastopa neznani junak na način onega v Levstikov Višnjevi repatici. Pred štirimi leti je prišel v javnost z dramo o A. G. Matošu in od takrat doprinese sleherno sezono novo delo, ki priča o neprestanem izpolnjevanju oblikovanja. Tako so se zvrstili »Ferdinand«, satirična komedija o sodobnem Zagrebu, ki jo je Bohuš Vrbal prevedel na češki jezik, »Slučaj s ulice«, sodobna tragikomedia o neki deklici z zagrebske periferije, ki jo je prevedel na češko Jan Hudec in s katero je avtor dosegel Demetrovo nagrado, ter »Radnički dol«, ki ga je na češko prevedel Gabriel Hart. Za Senečiča bi lahko rekli, da nadaljuje tradicijo Avgusta Seneca. Ni le primer, da ga omenjam ob istem času s Synekom. Tudi zanj velja, da predvsem išče po sodobni stvarnosti in ga zanimajo družbeni pojavi, in prav tako izkazuje njegov odnos do okolice predvsem vrednotenje človeka, zlasti malega in zavrnjenega človeka. Toda življenjska resničnost njegovih del nosi na sebi romantični nadih in poseben zagrebski kolorit, ki priključuje zmeraj toliko ljudi v gledališče. Prevzet občutja človek deli s svojim čustvovanjem usodo Senečičevih ljudi, ki so naravnost iz sveta postavljeni na oder in ki preprosto in resnično iščejo izhoda svojim bolečinam in zadregam, v katere jih postavlja tok življenja.

Prav takšen je »Radnički dol«, imenovan in v bistvu posnet po majhnem delu Zagreba, ki leži pod Pantovčkom s starimi bajtami in ljudmi brez posebnega imetja. Osrednja oseba te drame je šestdesetletna hišna poslastica v Radničkem dolu, ki ji ograža mir in varnost zatijata mestni program obnove. Toda uspeh njenega življenja sta sin, ki študira v inozemstvu, in ta hiša, ki jo je bila sama postavila, zdaj pa ji hočejo izpodmakniti to varno tlo in prisilno odkupiti hišo. Starka je razburjena in z njo čuti in ji govori eden izmed stanovančev, akademski slikar brez posla. Pa je že lastnik velikega reklamnega zavoda zvedel za vso stvar in prihaja, da bi se pogodil z lastnico. Ker ne gre naravnost, vzame v službo slikarja in z njegovo pomočjo preselijo stanko, da je podpisala pogodbo za majhno ceno. Tako so kmalu na cesti starka s svojimi malimi stanovančev in z njimi vred je tudi oslepeljen slikar vržen iz službe. In če v Synekovi dramati posameznik pada in si je v svesti svoje žrtve z vero, da bodo še vendar ljudje drugačni, prihajajo Senečičevi ljudje do nove zavesti, da je njihova moč v skupnosti. Drama ima mnogo podrobnosti, ki pričajo o dobrem opazovanju avtorja.

Mali oglasi

Službo dobe

Kuharico in gospodinjjo sprejmem v župnišče na deželi. Ponudbe upravičeno »Slovenca« v Mariboru pod »Pošta 1465« (b)

Posedstva

VEČ STAVBNIH PARCEL

v bližini koledvora v Št. Vidu - se pod ugodnimi pogoji proda. - Poizve se: Vilmarije 59.

Prodamo

Bosenske slive la zrele, za marmelado — samo danes po 3,50 din. Lepe breskve in hruške za vkuhanje pri »Jugosada«, Resljeva cesta 4, telefon 48-27 (1)

KOLESA

najnovejši letošnji modeli v največji izbiri napredaj po neverjetno nizkih cenah

Nova trgovina Ljubljana - Tyrševa cesta 36 (nasproti Gospodarske zveze)

»Kappel« pisalni stroji pričajo o odličnih izdelkih nemških tovarov. Pisalni stroji za pisarno in potovanje. Najmodernejša oprema!

KLEINDIENST & POSCH Maribor, Aleksandrova 44

Prvovrstni trboveljski premog brez prahu koks, suha drva tudi I. Pogačnik Beberčeva 5 Telefon 10-59

Dijaki

IŠČEJO: Stanovanje za dijaka (četrtosolca) — iščem v Ljubljani pri verni gospodinjji. Naslov v upravi »Slovenca« pod 15086.



Pojačanje rasti las za 30-40%

Delotvorna sestavina Lotiona Silvikiran je Neo-Silvikrin, koncentrirana naravna hrana za lase. On vsebuje 14 organskih substanc, ki so neobhodno potrebne za rast las.



Silvikrin se prodaja po celotni svetovni. Proizvajanje je zavarovano z mednarodnimi patenti.

Skrbite za kožo svoje glave, pa bo tudi koža Vaše glave skrbela za rast Vaših las!

Dobí se v vseh strokovnih trgovinah.

Eksperiment s presenetljivim rezultatom

Naravnost neverjetni uspehi naravne hrane za lase Silvikiran pri izpadanju las, pri prhutu in motnjah v rasti las ter pri znanja te genijalne iznajdbe v znanstvenem svetu, v zdravniških in odjemalskih krogih razširili so po celem svetu sloves, ki mu tudi gre kot edinstvenemu sredstvu za rast in nego las.

Neki skeptičen zdravnik je hotel sam priti do zaključka na podlagi lastnih točnih opažanj ter je napravil ta-le eksperiment:

Trem gospodom srednjih let, ki so imeli na videz dobro rast las, je dal lase čisto na kratko ostriti in v sredini izbriti stezo. Vsak dan so morali prihajati k njemu v ordinacijo, da jim redno neguje desno polovico glave.

V ta namen je ta zdravnik uporabljal Lotion Silvikiran, ki je prirejen z Neo-Silvikrinom, koncentrirano naravno hrano za lase.

no za lase ter služi za vsakdanjo nego las. Že po 12 do 15 dnevih je konstatiral tudi s prostim očesom jasno vidno pojačanje rasti las na negovani strani glave za 30 do 40% za razliko od desne polovice.

Delovanje hrane za lase preneslo se je potem tudi na nenegovano levo stran, ker so tudi tam lasje začeli močnejše rasti. Na koncu poskusa, po štirih tednih se je še vedno mogla dobro opaziti razlika izmed obeh polovic glave.

Ta poskus jasno pokaže upliv Silvikiran, hrane za lase, na rast las. O tem zanimivem eksperimentu je zvedel tudi znani pariški slikar Pierre Leven. On ga je inspiriral — tudi zato, ker je tudi on, zahvaljujoč Silvikiranu, ohranil svoje lase — ter je napravil sliko glave s steklenico, ki je od tedaj postala zaščitni znak Silvikiran.



Kaj Vam je potrebno!

Za vsakodnevno negovanje las zahtevajte Lotion Silvikiran.

Z vsakdanjo uporabo vzdržuje kožo na glavi zdravo in rodovitno, oživlja tkivo za proizvodnjo las, pospešuje rast las in povzroča, da pride do popolnega izraza vsa naravna lepota las.

Onemogoča delanje prihlaja in izpadanje las, kakor tudi motnje v rasti las.

Manjša steklenica . . . Din 27.—

Steklenica za 2 meseca Din 48.—

Za rast las in proti prihlaju zahtevajte naravno hrano za lase Neo-Silvikrin.

Nov preparat, ki z zunanjim dovajanjem organske hrane za lase uspešno hrani tkivo za proizvodnjo las ter ga usposablja za novo, zdravo rast las.

V resnih slučajih izpadanja las, trdovratnega prihlaja, redčenja las in kadar preti plešavost.

Steklenica za 1 mesec Din 66.—

Silvikrin

poživlja rast las

Sport

SK Orient (Sušak) : SK Ljubljana

V nedeljo bo imel naš ligaš v gosteh zanimivo in v zadnjem času zelo renomirano moštvo SK Orienta z Sušaka. V neposredni bližini italijanskih klubov so imeli Sušanci priliko, da tekmujejo z dobrimi moštvimi in so na ta način napredovali do zavidljive višine. Zadnji rezultati nampram Hajduku in Fiumani ter tudi napram Ljubljani jasno dokazujejo, da spada SK Orient med naša elitna moštva. SK Orient goji tipično italijansko igro s hitrimi kombinacijami ter ima glavno orodje v izvrstni napadalni vrsti, v kateri je kar 5 strelcev, za katere so se naši ligaški klubi mnogo potegovali. SK Orient si bo prihodnje leto priboril mesto v ligi, kamor po vsej priliki tudi spada. V predtekmi bosta igrala Svoboda in Hermes za prvenstvo L. N.P.e. ter bo sigurno tudi ta tekma zelo zanimiva. Predtekma se prične ob 14.45 popoldne.

Zadnja plavalna tekma na SK Iliriji

Srednješolsko prvenstvo v plavanju, skokih in vaterpolu

V nedeljo 25. t. m. se vrši prvenstvo srednjih šol v plavanju. Tekma bo zelo zanimiva, ker razpolaga vsaka šola z dobrimi plavalci in plavalkami. Prvenstvo si bo hotela ponovno osvojiti I. državna gimnazija, katere ima zadnja leta najboljšje plavalce. Tekmovalo se bo za pokal, katerega bosta razpisala LPP in SK Ilirija. Pokal je prehodni in si ga prisvoji v trajno last šola, ki bo zmagala dve leti zaporedoma ali trikrat v presledkih. Program za moške: 50 m prosto, 100 metrov prsno, 100 m hrbtno, 4x50 m prosto, 3x100 metrov mešan. Program za ženske: 50 m prosto, 100 m prsno, 4x50 m prosto. Vstopnina bo minimalna, zato vsakomur priporočamo obisk. Tekma se prične ob 14.

Mars : Jadran

V nedeljo se srečata za Kolinsko tovarno dva stara rivala Mars : Jadran. Marsovi, ki še dosti dobro igrajo, upajo, da jih bo enkrat že zapustila smola in jim prinesla vsaj eno piko, katero potrebujejo bolj kakor poraz. Trnovčani, ki so preteklo nedeljo doživeli katastrofo, bodo skušali svojo nepremišljenost popraviti s tem, da se bodo potrudili odnesti dve točki tja, kjer sta

jim v nedeljo ušli. Torej v nedeljo ob 10 dopoldne se nam obeta na igrišču Ilirije dober in lep nogomet. Predtekmo igrata za prvenstvo podmladka Mars : Korotan ob 9 dopoldne.

Po športnem svetu

50 svetovnih rekordov na stockholmskem tekalšču. Stockholmsko tekalšče je pri lahkotletih vseh narodov zelo priljubljeno in uspehi, ki jih na njem dosegajo posamezni tekači, so običajno izredno dobri. Ta se je pokazalo tudi pri zadnjem dvoboju med Švedsko in Nemčijo, pri katerem so kljub izredno slabemu vremenu postavljali nove rekorde. Sedaj so pa tudi sami Švedi opozorili na to, da je bilo na tej progi postavljenih nič manj kakor 50 novih svetovnih rekordov. Leta 1929 je pretekel Tolan (Amerika) na tej progi 100 m v 10,4 sek., njegov rojak Reidpath pa je že celo l. 1912 pretekel 400 m v času 48,2 sek. Med tekači, ki so v Stockholmu postavili nove svetovne rekorde, se nahajajo Lundgreen (Švedska), Eastmann (Amerika), Meredith (Amerika), Nurmi (Finska), Wide in Jonsson (Švedska), Finck Kolehmainen, Francoz Bouin, Finck Höckert, Myrha in slavni ameriški deseterbojnik Thorpe.

Da je ta proga tako dobra, mora biti nekaj v ozadju. Švedi pravijo, da je njihova 400 m proga izborna, napravljena in postavljena in se skrbi vedno zato, da je v najboljšem stanju. Poleg tega pa je zavarovana proti vetru. Pa tudi to ne bi moglo pojasniti tolikoštevilca svetovnih rekordov, če ne bi Švedi vsako leto prirejali toliko mednarodnih tekem, ki vedno nudijo priliko za postavljanje svetovnih rekordov.

Emil Allais, znani francoski smučar in svetovni prvak, je postal ravnatelj nacionalne francoske smučarske šole, tako zvane »Ecole Nationale de Ski«. Za razmah in povzdigo smučarskega športa na tej šoli je prejel Allais nadaljnjo podporo v znesku 300.000 frankov. Za pomočnika je dobil znanega smučarskega strokovnjaka Filipa Payota iz Chamonix-a.

Začetek drsne sezone v Angliji. Medtem ko plavalci po svetu še niso odložili svojih plavalnih dresov, so v londonskih drsalnih palačah že pridno pričeli z drsalnim športom. Poleg angleških umetnikov na ledu se je takoj ob pričetku sezone pojavilo precej inozemcev, ki se pripravljajo za težke borbe, ki jih čakajo v prihodnji zimski sezoni. Med drugimi je tam tudi nemški par Herbert-Baier, ki dnevno trenira, dalje v Curihu bivajoča

Dunajčanka Anita Wägeler in drugi. Pridno so na delu tudi švicarske prvakine. Angleška svetovna prvakinja Megan Taylor pa nekaj časa še ne more trenirati, ker je resno obolela na želodcu za poaledicami shujševalne kure.

Olimpijske novice iz Helsink. Pisarna organizacijskega odbora za olimpijske igre bo začela v nekaj dneh delovati. Njen naslov je: Helsinki, Mikkonkatina 14A. — Načrti za izvedbo nogometnega turnirja, po katerem naj bi se izločila tekmovalna vršila po raznih državah in finale v Helsinku, so sedaj toliko spremenili, da se bo ves turnir odigral na Finskem. — Finski olimpijski odbor je dalje predlagal mednarodnemu olimpijskemu odboru, da se olimpijski program v streljanju v Helsinku znatno razširi. Če bodo finski predlog v polni meri upoštevali, potem se bodo strelci na olimpijadi leta 1940 borili kar za osem zlatih olimpijskih kolajen.

Slavni finski metalec kopja Matti Järvinen je pred kratkim naskočil svetovni rekord, ki pa se mu radi neugodnega vremena ni posrečil. Pihal je namreč mrzel veter in Järvinen je zalutal kopje »samo« 74,05 m daleč. Hotel je prekositi fenomenalni met 77,78 m svojega rojaka Yrjö Nikkanena. Značilna je, da je doslej letos vrglo 64 Fincev nad 60 m daleč. Skoraj neverjeten uspeh, ki pa je vendar resničen.

Vesti športnih zvez, klubov in društev

STK Moste. Kakor dogovorjeno, drovi ob 20 pri Bajcu sestanek.

Radio

Programi Radio Ljubljana

Petek, 23. septembra: 12 Slovenske narodne pesmi (plošče) — 12.45 Poročila — 13 Napovedi — 13.30 Koncert Radijskega orkestra — 14 Napovedi — 18 Koncert Radijskega orkestra — 18.40 Zenska ura: O keramiki (ga. Dusa Pajničeva) — 19 Napovedi, poročila — 19.30 Nacionalna ura: Naša nacionalna glasbena kultura (Anton Dobronič, Zagreb) — 19.30 Zanimivosti (g. M. Javornik) — 20 Koncert lahke glasbe — izjava oddelek godbe »Sloga« — 21 Prenos iz Praga: »Taras Bulba«, simfonična pesem in simfonija v izvedbi češke Filharmonije, dirigent K. B. Jirak — 22 Napovedi in poročila — 22.30 Angleške plošče. — Konc ob 23. —

Drugi programi

Petek, 23. septembra: Belgrad: 20 Narodne pesmi — Zagreb: 30 Klavirski koncert (Branka Musolin), 20.30 Marikove pesmi, 22.30 Koncert mandolinskega orkestra — Sofija: 20 Bellini: Norma, opera — Praga: 21 Koncert češke filharmonije — Budimpešta: 19.30 »Aida«, opera, 23.30 Ciganska glasba — Königsberg: 20 Pester veterani zabavni program.

Mladina doma želi — mladina na tujem prosi!

Družba sv. Rafaela poudarja že več let nujno potrebo, da navežemo ožjih stikov med mladino tu doma in našo mladino na tujem. Starši v tujini so in bodo ostali naša do smrti. Mladina se nam potaplja. Zato je naša glavna naloga, da rešimo to.

Tu pa zmore največ naša mladina sama. Rešitev naše krvi na tujem, izven državnih meja je in mora biti naše glavno narodno delo. Če tega dela ne bomo izvršili, je vse drugo nič. Sli bomo gotovo. Kogar sedanji svetovni dogodki niso o tem prepričali, je neozdravljivo slep. Goro nam, če bomo kot celota tako slepi.

Našim šolam nalagajo vsa mogoča bremena, dela in dajatve. Otroci in dijaštvo mora zbirati za vse mogoče in nemogoče namene, celo za take, ki so Bog ve kje daleč od nas samih. In vendar — mi poginjamo.

Stremljenje Rafaelove družbe in sedaj Izseljenške zbornice gre za to, da najprej vzbudi za to naše največje narodno delo našo mladino, šolsko in izvenšolsko. Naša mladina naj popravi neopustne grehe glede tega svojih prednikov. Ohraniti nadpolovico našega naroda naj posveti svojo glavno, največjo, najnežnejšo, in če treba, izključno ljubezen, pozornost in skrb. Zato je izdelala načrte, kako upostaviti med mladino tu doma in mladino na tujem čim najtesnejše in najožje stike in zveze.

Da naša mladina tu doma to želi in mladina na tujem to prosi, so pokazali že dosednji uspehi, ki so se dosegli kar spontano, sami po sebi. Kjerkoli v kaki šoli tu doma se je našel učitelj(ica) z velikim pogledom v sedanje potrebe naroda in države, in posvetil vsaj malo pozornosti temu narodnemu delu, povsod so se dosegli naravnost sijajni uspehi. Ves razred, cela šola se je malemu pozivu odzvala s tolikim navdušenjem in s toliko požrtvovalnostjo, da je bilo kar ganljivo, in se je pokazalo, kako mladina tega dela želi. Znano je tako delo ljutomerske meščanske šole, kjer se je to delo prvo začelo. Otroci so s tolikim veseljem zbirali razglednice, knjige, denar, delali albume, jih krasili s slikami, pisali mladini na tuje tako priske pozdrave, prinašali slovensko zemlje v male krasne žare, da so bili ti narodno zavedni učitelji do solz ginjeni. Ljutomerski šoli je sledila šola v Mariboru, v St. Vidu in Lincev v Ljubljani. Zadnja se jim je pridružila uršulinska šola v Škofji Loki. Ta je izdelala ogromen album, ga tako lepo okrasila, napisala tako lepe pozdravne slike in besede, da nam je samo žal, da nimamo sredstev, da bi vsaj najlepše slikali za širšo javnost. Prepričan sem, da bi bil vsakdo ginjen, ki bi to videl in čital.

Te albume je Družba sv. Rafaela razposlala raznim šolam in naselbinam po svetu. Onega iz Škofje Loke je poslala po želji šole slovenski šoli sv. Lovrenca v Clevelandu O.

In naša mladina na tujem? »Otroci so imeli solze ginjenja v oči, ko so gledali album in lepe slike iz domovine in čitali te priske pozdrave«, nam pišejo.

V So. Chicago je župnik Rev. R. Ambrožič sklical farni shod, ko je prejel album in ga pokazal in razložil naselbini. »Glasno smo vsi jokali ginjenjat, poročajo v »Ave Maria«.

In tako povsod, kjer so ga dobili. In izseljenška mladina?

Prav te dni smo dobili od učencev šole sv. Lovrenca v Clevelandu kot odgovor enako krasno izdani album in urejen album za naše šole. Poslali ga bom raznim šolam v pogled, da jih navdušimo za enako delo. Na uvodni strani je naslikan ameriški Slovenček, ki nam maha v »Pozdrav iz Amerike«. Na drugi strani so naslikali ameriško zvezdasto zastavo in vanjo napisali:

»Mladi smo Amerikanci iz slovenskega rodu. Krasni materinski jezik govorimo brez strahu.« (Zorman).

Ta album in ta poročila iz tujine nam jasno kažejo in dokazujejo, da naša slovenska izseljenška mladina na tujem prosi teh zvez.

Tu doma se prebujajo že tudi srednješolska mladina. Gimnazije v Ptuj, v Mariboru, v Kranju so že našle apostolov te misli in so si ustanovile, ali si ustanavljajo izseljenške krožke, ki naj gredo na to delo. Čast jim!

Tako vidimo: Mladina tu doma že čuti greh svojih prednikov, ki so to delo zanemarili. Popra-

— Pri zaprtju, motnjah v prebavi vzemite zjutraj na prazen želodec kozarec naravnega »Franz-Josefa« grenčice.

viti ga hoče. Dajmo ji za to priliko. Ne zavirajmo ga ji. In mladina na tujem ga prosi.

Rafaelova družba skupaj z Izseljenško zbornico je že sestavila poseben pravilnik za te šolske krožke in ima že izdelan lep načrt za vse to delo. Izseljenška zbornica je že zaprosila oblast dovoljenja, da se to delo oblastno odobri in ukaže vsem šolam.

Dokler pa tega odobrenja ne dobimo, ne smemo čakati. Toliko je že zamujenega, toliko je v tem sedanji rod grešil in zamudil, da je vsakega dne škoda. Zato prosimo privatnega navdušenja

in sodelovanja posameznih zavednih vzgojiteljev naše mladine pri tem delu.

Pomanjkanje sredstev in delavnih moči za to delo nam še ne dopušča začeti to delo v celoti in izvesti ves program. Vendar ne čakajmo, da bo prepozno. Vsi in vsak storimo, kolikor moremo. Ako bo pa ta zamisel našla še na merodajnih mestih pravo razumevanje in podporo, potem bo šlo še bolje, urejeno in navdušeno. Dal Bog, da bi to bilo čimprej, da se po nekaj letih zopet ne bomo trkali po prsih češ, »zopet smo nekaj velikega zamudili«.

P. K. Zakrajšek.

Voditelj Slovencev dr. Korošec med borci za Mežiško dolino

Vsa Slovenija naj pošlje svoje zastopnike na

Koroški tabor na Prevaljah

v nedeljo, dne 25. septembra 1938

Trta v ormoško-ljutomerskih goricah lepo kaže

Sv. Bolfenk na Kogu, 20. septembra. V mesecu avgustu je bilo za razvoj in zoritev grozdja zelo neugodno vreme. Zaradi neprestanih nalivov so začele nekatere grozdne vrste močno gniti. Ta velja zlasti za šipon, ki je vobče gnilobi zelo podvržen. V zadnjem času pa se je vreme — hvala Bogu — zboljšalo.

Imamo lepe, sončne dneve, ki močno ugajajo nadaljnjemu razvoju vinske trte. Nekateri vinogradniki so začeli tudi že »podbirati«, to je nagniti in plesnive grozde ločevati od zdravih, da bo potem ob glavni trgatvi pridelek tem boljši. Vob-

še pa je stanje vinogradov letos tako ugodno in zadovoljivo kakor do sedaj malokatero leto. Vzroka za to dejstvo sta dva: prvič smo skoraj brez izjeme vsi vinogradniki z največjo vneto zabranjevali razvoj peronospor, in drugi ni bilo vkljub mokrotnemu vremenu ozračje tako, da bi se mogla razvijati omenjena trtna bolezen. V vinogradih, kjer niso pravočasno segli po žveplenem prahu, se je pač grozdna plesen pojavila, a večje škode ni povzročila. Sploh pa: lepega vremena si želimo, da bodo »grozdne jagode zorele in zlata kri se v žilah njihovih snovala«.

Posledice konkurza Ilirske rudarske družbe na Prevaljah

Maribor, 22. septembra.

Veliko pozornost je vzbudila v Mariboru novice, da je proti notarju dr. Senčarju v Prevaljah uvedena kazenska preiskava v zvezi s konkurzom Ilirske rudarske družbe na Prevaljah in da je apelacijsko sodišče v Ljubljani odredilo, da preiskuje okrožno sodišče v Celju. Tozadevne spise je moralo mariborsko okrožno sodišče sedaj poslati v Celje.

Zadeva, za katero gre, je vsekakor zanimiva, dasi so o bistvu le nekateri poučeni. Gotovo bodo pa javnost zanimale tudi nekatere podrobnosti. Pred okrožnim sodiščem v Mariboru je bila civilna obravnava na tožbo zasebnice Herte Flaschbergerjeve, žene ravnatelja nekdanje Ilirske rudarske družbe, proti dr. Dušanu Senčarju, notarju v Prevaljah, in Karlu Sedeju, posestniku in lesnemu trgovcu v Prevaljah. V tej tožbi dokazuje tožiteljica, da so bile nepremičnine Ilirske rudarske družbe preizkito ocenjene. Sodni cenilec, ki je bil Karel Sedej, je cenil vse nepremičnine na 2.588.720 din. Pri obravnavi je tožiteljica navajala, da znaša pravilna vrednost teh nepremičnin, izračunana po zakonskih določilih ter upoštevajoč različne načine cenitve strokovnjakov za gozdno in orno zemljo ter les in stavbe 11.576.000 din. — Ker pa so bile nepremičnine razparcelirane na 183 skupin, bi bila v resnici cenilna vrednost še

mnoško višja ter bi morala znašati nad 15.000.000 dinarjev.

Notar dr. Senčar je združil v svoji roki posle zastopnika upnikov Ilirske rudarske družbe, nje-nega prisilnega upravitelja, likvidatorja in sodnega komisarja. Cenitev, ki jo je izdal Sedej, je dr. Senčar kot sodni komisar potrdil, oba pa sta potem nastopila kot kupca večjega dela nepremičnin ter sta jih tudi izdružila. Zaradi te cenitve in prodaje je prišlo najprej do civilne pravde, potem pa do kazenske ovadbe.

Umor v Velikem Širju pred sodniki

Celje, 22. septembra.

Pred velikim senatom okrožnega sodišča, kateremu je predsedoval s. o. s. dr. Dolničar, se je danes ob pol 9 pričela razprava proti 43letnemu Černevsku Rudolfu, rojenemu v Judendorfu v Nemčiji, staremu kriminalnemu tipu, ki je že mnogo let predsedal v zaporih. Lansko leto so ga avstrijske oblasti izgnale v Jugoslavijo. Černevšek se je potikal po Sloveniji brez vsakega dela, od ljudi izvajal denar, češ da zna ponarejati denar, ker je bil dolgo let v državni kovnici na Dunaju. Černevšek je res dobil denar in ga ob ugodni priliki, ko je »ponarejeval«, pobeignil z njim. Na več-eti ima 7 goljufij, ki jih je danes že deloma priznal.

V avgustu je prišel v Veliko Širje blizu Zidnega mosta, kjer se je oglasil pri posestniku Zajcu Francu. Kakor druge, tako je tudi tega prevaril, da zna ponarejati denar, in ga pregovoril, da mu je izročil dva bankovca po 500 din, katere je potreboval kot »vzorec« za ponarejanje. Černevšek je nekaj časa risal na papir in tako simuliral, da ponareja, nato pa pregovoril Zajca, da sta dala denar v »stikalnico«, kjer mora po njegovem zatrdjevanju ostati najmanj 6 ur. Ob 11 ponoči so legli

Regulacija Savinje

Celje, 22. septembra.

Regulacija Savinje v 3. etapi je bila te dni kolavdirana od posebne komisije, v kateri je bilo zastopano ministrstvo za zgradbo po g. inž. M. Mijuškoviču, banska uprava po višjem svetniku inž. O. Juranu, druge ustanove pa je zastopal g. inž. Vanjek. Kakor smo že poročali, je dolžina te etape 1 km, prevzelo in dovršilo pa jo je podjetje U. Nassinbeni iz Maribora v razdobju od septembra 1937 čez zimo do avgusta letos. Istočasno se je na prizadevanje celjskega župana in načelnika okrajnega cestnega odbora v Celju g. Alojzija Mihelčiča dvignila z regulacijo Savinje banovinska cesta Celje—Lasko, ki teče tik ob desnem bregu Savinje. Dvignila se je nad poplavni nivo ter razširila na 7 m in pol, preložila pa v dolžini 1 km, tako da so odpadle vse krivine Cestišče je bilo tlakovano, na novo pogramoženo, valjeno in opremljeno z betonsko obcestno muldo in ograjo. Stroški vseh del so znašali 2 milij. 322 tisoč, od katerih je plačala država pol milijona, celjska mestna občina 450.553, okrajni cestni odbor pa 360.000 din, ostali del stroškov pa je krila kr. banska uprava iz svojih sredstev.

Dela v 3. etapi so posebno solidno izvršena. Dober vtis naredi široka, lepo izvedena cesta. Delo je tudi v 3. etapi kakor tudi vse projekte z velikim uspehom napravil nadzorni inž. g. Mursa Jožef iz Celja. Pred približno 1 mesecem so se začela nadaljevati dela v 4. etapi. Zdaj je zaposlenih kakih 180 delavcev iz Celja in celjske okolice. 4. etapa bo najbrž končana do meseca avgusta prih. leta ter bo segala do gostilne Krajnc. Župan celjske mestne občine g. Al. Mihelčič si prizadeva, da bi se istočasno dvignila in uredila tudi banovinska cesta, kakor se je uredila in dvignila v 3. etapi vzporedno od gostilne Krajnc pa do kopalnice Diane na Bregu. Imamo še potem 5. etapo, za katero je ministrstvo projekt letos odobrilo. Načrt za glavno delo, to je za preložitve Savinje in železniške proge v celjskem ovinku in za odstranitev obeh železniških mostov, je ta čas v ministrstvu za zgradbo, oziroma v ministrstvu za promet ter se odobritev pričakuje, zlasti ker je generalna železniška direkcija obljubila, da bo vse delo pospešila.

Ker je regulacija Savinje za Celje izredne važnosti, dela pa se ne morejo izvršiti iz tekočih sredstev, apeliramo na merodajne faktorje, kakor na bansko upravo ter celjsko mestno občino, da pospešijo najetje dolgoročnega posojila, da bo pritegnila k odplačevanju teh del tudi prihodnjo generacijo.

Dan južnega Pohorja v Opločnici

Mladinski dan fantovskega odseka in dekliškega krožka v Opločnici, dne 25. t. m. bo združil vse zavedne Slovence južnega Pohorja v mogočno slovensko manifestacijo. Od vseh strani se bo zbrala slovensko pohorsko ljudstvo, da slovensko izpove svojo vero Bgu, slovenstvu, Jugoslaviji.

Popolnanska prireditve se bo pričela s sv. mašo in blagoslovitvijo novega velikega zvona v Čadramu. Nato bo slovesen sprevod mladine in ljudstva na prosvetno in narodno obrambno zborovanje v Opločnici. Govori rav. J. Richter iz Maribora ter o narodno obrambnem problemu domači akademiki.

Popolne ob 3 športno telovadni nastop fantov in deklet.

Prijatelji, od blizu in daleč — pridite!

Razbojnik Koder Jožef prijet

Kodra, ki je na njegovo glavo bila razpisana nagrada 3000 dinarjev, so prijeli na Primskovem pri Litiji

Št. Vid pri Stični, 22. septembra 1938. Kakor je svojetasno »Slovenec« že poročal, sta znana štajerska razbojnika Pintarič Josip in Koder Josip v Kalšah pri Framu vlomila v hišo posestnika Ačka Romana, katerega sta z revolverskimi strelci ubila, nakar sta po hiši vse prebrskala ter vzela 2 hranilni knjižici. Potem sta napadla pri Framu še neke kosce, kjer sta tudi enega do smrti pobila. — Oba znana nevarna roparja so pričeli orožniki s previdnostjo zasledovati ter se jim je posrečilo 29. junija t. l. aretirati Pintariča Josipa, ki je sedaj zaprt v Mariboru, medtem ko Kodra niso mogli nikjer prav izslediti.

V okolici Cateža so se zadnje čase zgodili razni vlomi in tatvine, ljudje so videli tuje ljudi, ki so se sumljivo kretali v tej okolici, in ljudski glas je opomnil, da je med njimi tudi ropar Koder, kakor je »Slovenec« pravkar poročal. Orožniki so zasledovanje podvojili in povsod nastavliali past ter ljudem naročali, naj takoj sporoče prvi orožniški postaji, kjer bi Kodra opazili. Najbrž po vlovu v župnišču na Catežu v ponedeljek 19. septembra, ki ga je brezdvomno izvršil Koder s svojimi pajdaši in bil prepoden, je le ta pobegnili proti Primskovemu, kjer so ljudje sedaj zelo zaposleni z delom po vinogradih.

Neki posestnik pa je le spoznal v tujcu, ki se je nastanil v njegovem hramu na Primskovem, roparja Kodra, ter je takoj poslal pošto orožnikom v St. Vidu. Šentviški orožniki so takoj v sredo popoldne odhiteli na Primskovo, kjer so se previdno približali hramu, v katerem je bil skrit Koder. Ko so vstopili v sobo 4 orožniki z naperjenimi puškami, je hotel Koder streljati nanje, toda orožniki so bili hitrejši, ter so mu iz rok zbili tako imenovano »armadno pištolo«. Ko je Koder videl, da je ujet in ni mogoče pobeigniti, se je orožnikom vdal.

Vkljenjena so ga odgnali v St. Vid, kjer

zaslišujejo tega dolgo iskanega roparja, ki ima poleg umorov še vlome in tatvine na vesti. — Pri njem so našli tudi razno vlomilsko orodje, med drugim »svinjsko nogo«, s katero vlamljajo v železne blaginje. Koder Josip, po domače Darcarjev Pepe, je rojen 11. marca 1909 v Hinjah, okraj Novo mesto, pristojen pa je v Maribor. — Po končanem zasliševanju v St. Vidu, katero vodi vodnik litjskega orožništva g. Marašević, bo Koder poslan v Maribor, kjer se bo zagovarjal zaradi roparskega umora, izvršenega v juniju tega leta v Kalšah.

Prebivalci okrog Cateža se bodo sedaj od-dahnili, ker vse razne vlome, ki so bili poslednji čas izvršeni v tej okolici, je izvršil Koder s svojimi pajdaši. Sedaj bo dober čas svet varen pred njim, ker bo za zapahi premišljeval o svojih razbojništvih.

Nad 400 ljudi v Trbovljah bo izgubilo delo

Trbovlje, 22. septembra.

Dnevni kop v Dobrni, kjer je podjetje Dukič 20 let odkopavalo za TPD premog kar na prostem — »na dnevu«, je izžrpan in ves premog odkopan. S tem izgubi delo nad 400 ljudi. 50 je že odslovljenih, 115 jih bo ob prihodnjem plačilnem dnevu, drugi pa prihodnja dva meseca. S tem bo končan tudi za TPD eden najdonosnejših poslov.

Leta 1917 je zaradi velikanskega deževja potegnil plaz tik pod cerkvico v Retju. Bali so se, da bo napravil neprecenljivo škodo, a preden je

zasul dolino, se je ustavil. Za seboj pa je pustil odkrito ogromno plast najlepšega premoga, ki so ga kar na debelo lahko odkopavali brez težav, večkrat celo z lopatami. Nakopali so ga na leto po 500.000 do 600.000 ton, več torej ko v vseh jamah skupaj. Ni čuda, da ga je enkrat zmanjkalo.

Zmanjkalo pa je tudi dela in zaslužka za stotine delavskih družin. Rudarsko glavarstvo je razpisalo za ta petek obravnavo v Trbovljah, kjer se bodo posvetovali, kam z odpuščenimi delavci sedaj tik pred zimo. Pozivamo oblast in podjetje, da storita vse, da se odpušteni drugod zaposlijo.

Velik požar v Tunjicah

veje v nebo. V dobri uri je bilo vse opravljeno. Pogoreli so vsi poljski pridečki, vse seno in gospodarsko orodje.

Tudi hiši ogenj ni prizanesel in so domači rešili samo to, kar so imeli na sebi. Da pa je ne-ereča še večja, je baje zgorelo tudi nad 70.000 din, ki so jih marljivi fantje zaslužili s trdim delom, ko delajo pri raznih gradbenih tvrdkah. Dva domača fanta, ki delata v Ljubljani pri neki tvrdki, nista vedela o nesreči, ki je zadela hišo, vse do-tele, dokler se nista zvečer vrnila domov in zagledala grozno razdejano. Edina stvar, ki so jo mogli rešiti, je živina in tako je vsaj nekaj uslo požrešnim plamenom.

Gašenje je bilo zaradi silne vročine in neza-dostnih pripomočkov popolnoma onemogočeno. Vas še danes namreč nima gasilke čete. Upajmo, da bo ta nesreča one, ki so se branili te človeko-ljubne organizacije, izmodrila in da bodo uvideli njeno koristnost.

Dva bika sta stekla

Steklina je sicer pasja ali matja bolezen, ki pa je nevarna tudi drugim živalim in tudi človeku. Na posestvu bogatega posestnika Lazarja Budisina pri Veliki Kikindi sta pred nekaj časa dva psa ugrizla dva kmetova bika. Nihče se ni za to brigal, dokler bika nista nekega dne stekla in nato poginila. Ko ju je občinski konjederec deval iz kože, se je pri tem sam rnil in čez nekaj dni tudi sam stekel. Napad stekline pri možu je bil čez dva dni že tako hud, da so ga takoj odpeljali v bolnišnico.

Takoj je oblast začela preiskavo ter ugotovila, da sta stekla bika, preden sta poginila, ugrizla tudi več druge govede ter dva pastirja. Zaradi tega so sedaj cepili zoper steklino ne le tieta dva hlapca, temveč celih 170 glav goveje živine.

Kaj pravite?

Te dni so se nekateri listi spomnili na dogodek pred 32 leti. Tedaj je v septembru — bilo je 13. septembra — Santos Dumont napravil nekaj, kar je s presenečenjem in občudovanjem napolnilo ves svet. S posebnim letalom na motor, ki ga je imenoval »Gospodična« in na katerega je pritril dvojno krilo, se je mož dvignil v zrak. Bil je to majhen skok v zrak. Toda že 23. oktobra je preletel 61 m; 13. novembra je premeril že bajno razdaljo 220 m v 21 sekundah. Bil je to prvi svetovni letalski rekord!

Svet se je tudom čutil. Pesniki, častniki, govorniki in naradni čekači: vsi so pričeli peti slavo civilizaciji in napredku. Vznikla je veličastna misel: Človek sproščen pricznanosti na materijo, na zemljo, se bo poslej mogel dvigati po mili volji v zraku, kjer ni prepov in sovražstva. Kakor misel se bo dvigal pod obnebe, ves dober, ves poduhovljen, živeč v zračnih visavah. Posledica, ki bo nujno sledila tej popolni spremembi vsega življenja, bo dobrota in prijateljstvo sporazumevanje med ljudmi. Mednarodni običaji se bodo poravnali v bratskem sporazumu v zraku, kjer ni meja in ne malenkostnih posebnosti želja. Človek bo kakor orol ali feniks. Nič več meja, carin, potnih listov in policijskih šikan. Vse se bo lepo uravnavalo ob velikem soncu v bratstvu in soobdru.

Vse to so ljudje verjeli. Česa pa ljudje sploh ne verjamejo?

Napredek letalstva je poslej bil naravnost čudovit. Ni dolgo, ko je Amerikane preletel okrog vsega sveta prej ko v štirih dneh. Toda temu napredku so sledile tudi žalostne izkušnje. Kajti človek, ki je svoj lastni sovražnik, zna že tako vse uravnati, da se otopa koristi, ki mu jih nudi nova iznajdba. Kajti meje, ovire, prepovedi niso od takrat izginile, ampak so se pomnožile. Čas, ki ga človek pridobi s hitrim krčenjem razdalj po zraku, porabi sedaj, da tem več čepi za svojo pisalno mizo.

Kar pa se tiče bratstva in sporazumevanja med narodi, nam je dokaz leto milosti 1938, ko smo skupno osrečeni po nožnji plinskih mask, ko se ljudje radijo po kletnih skrivnostih in so si države zgradile na mejah jeklene Maginotove črte, da bi bil kar mogoče preprečen dohod iz ene v drugo. In kadar bratje, ki sestavljajo človeško družbo, dvignejo pogled proti nebu, ga dvignejo zato, da bi videli, kdaj jim velika krila letal, ki so bila nekoč nosilci velikega upanja, nasujejo na glave bomb, strupa in ognja.

Človek je dovolj genialen, da se drigne v zrak. Toda, dokler ne bo znal biti gospodar nad svojimi zlimi nagoni, bo tudi kot letalec ostal prilikavec, ki hoče delati velike korake, a le neprestano tiči s svojim nosom — v zemlji.

Risalna orodja, risalne deske Iv. Bonač

Koledar

Petek, 23. septembra: Kvatre. Linus, papež; Tekla. Mlaj ob 21.34. Herchel napoveduje lepo vreme.

Sobota, 24. septembra: Kvatre. Marija Devica rešnica ujetnikov.

Novi grobovi

+Ga. Ana Pleskovič roj. Lorentič, žena jermenskega mojstra na Mirni, je nenadno umrla v četrtek ob pol 1 popoldne. Pogreb bo v soboto ob 10 popoldne. Naj počiva v miru! Prizadetemu možu in sorodnikom naše sožalje!

Osebnosti

Napredovali so v 5. pol. skup. sodniki: Vladimir Pečenok v Lazarevci. Ljuomir Petričkov v Kraljevu, Dušan Stanič v Kraljevu, Ivan Pelikan v Štipu; v 6. pol. skup. sodnik Leopold Rupnik v Prokuplju.

Pri težki stolici, napetosti, glavobolu vsled naprtja očisti ena do dve čaši naravnih »Franz-Josefov« grenke vode prebavne organe. »Franz-Josefovo« vodo lahko jemljejo tudi bolniki, ki leže, in jo imajo za dobro.

Ogl. reg. S. br. 30474/35.

Občni zbor Katehetskega društva v Ljubljani bo dne 11. oktobra t. l. ob petih popoldne v posvetovalnici KTD v Jugoslovanski tiskarni. Dnevni red je običajen. Po podanih poročilih so na vrsti volitve novega odbora. Vsi člani vladno vabljani!

Izletniški vlak Celje—Dravograd Meža in obratno, ki odhaja iz Celja ob 4.37 in se vrača v Celje ob 21.47, vozi v nedeljo, dne 25. sept. na koroški tabor v Prevaljah.

Razpisane zdravniške službe. Kr. banska uprava dravske banovine v Ljubljani razpisuje dve mestni zdravnikov-uradniških pripravnikov v banovinski bolnišnici v Murski Soboti. Prosilci morajo imeti pogoje za sprejem v državno, odnosno banovinsko službo v smislu § 3. zakona o uradnikih ter zdravniško pripravljeno dobo. — Prošnje naj se vložijo pri kr. banski upravi dravske banovine v Ljubljani do 2. oktobra 1938.

Hitite z nabavo Lutz-peči. Ljubljana - Šiška.

Državno priznana Trgovsko učilišče in stenografski inštitut Rohda prireja večerne tečaje za stenografijo, nemščino, strojeписje, knjigovodstvo, trgovsko računstvo in trgovsko korespondenco. Vpisovanje vsak dan v pisarni ravateljstva — Ljubljana — Trnovska ulica 15.

6-mesečni tečaj za izpopolnjevanje zdravnikov se bo začel v Zagrebu dne 15. oktobra. Zdravniki javnih ustanov, ki se nimajo 10 let službe, so dolžni obiskati ta tečaj. Potrebni bodo štela narodnega zdravlja preskrbela brezplačno stanovanje, kurjavo in razvzljavajo v svoji hiši. Ker je še več mest praznih, naj se zglasti, kdor želi, do 5. oktobra na štoli narodnega zdravlja v Zagrebu, Mirogojska cesta 4.

Enoletni učni tečaj za pisarniške moči pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani, Kongresni trg 2 (prostori Dopsine trgovske šole), prične s poukom 1. oktobra Šolnina mesečno 110 din. — Vpisovanje in informacije dnevno med običajnimi uradnimi urami v pisarni zavoda.

Obrtniški zborovanje v Radovljici. Društvo slovenskih obrtnikov v Radovljici priredi v nedeljo, dne 25. septembra ob 3 popoldne v restavraciji »Kunstler« veliko obrtniško zborovanje, na katero vabi vse obrtnike iz Radovljice in okolice. — Po zborovanju bo v restavraciji hotela »Grajski dvor« velika vinska trgatev.

Ali se hočete nasmejati in odlično zabavati?

Potem si ogledjte danes komedijo

ANNY ONDRA in PAUL HÖRBIGER

v najodličnejših vlogah

Predstave danes ob 16, 19.15 in 21.15 uri

— Mlad stari oče. Čevljarski pomočnik Josip Mihelič v Sarajevu je menda najmlajši stari oče v vsej državi, ker je že v svojem 38. letu postal stari oče. On se je oženil v 18. letu. Njegova najstarejša hčerka pa se je poročila, ko je bila 16 let stara. Ni čuda, da je sedaj že stari oče.

Hitite z nabavo Lutz-peči. Ljubljana - Šiška.

— Odbor Zveze združenih delavcev v Ljubljani poziva vse podružnice in krajevne organizacije delavcev ZZZ iz Dravske in Mislinjske doline, da pošljejo na narodni tabor v Prevalje 25. t. m. čim več svojih članov. Sma majhen narod, v katerem ima delavski stan važno nalogo! Posebno važno nalogo med narodom pa vršimo mi in dolžnost naša je, da obdržimo v slovenski narodni skupnosti sleherni slovenski delavski dušo. Torej tovariši, v nedeljo, 25. t. m. na svilenje na narodnem taboru v Prevaljah!

Danes ob 16. in 19.15 uri neprekinjeno zadnokr.

zgodovinski

večletni

Grolica Walewski

— Državna mešana meščanska šola v Kranju. Sveta maša bo dne 1. oktobra ob 8 jutraj v župni cerkvi v Kranju. Po sv. maši odidejo vsi v prvi razred vpisani učenci v šolske prostore na Trubarjev trg. V ponedeljek, dne 3. oktobra, se prične redni pouk. — Drugi razred, za katerega smo zaprosili, do sedaj še ni dovoljen, upamo pa, da bo tudi to v kratkem ugodno rešeno. — Upravičelstvo.

— Večerni trgovski tečaj pri Trgovskem učnem zavodu v Ljubljani. Kongresni trg (prostori Dopsine trgovske šole). Vpisovanje in informacije dnevno med običajnimi uradnimi urami v pisarni zavoda.

— Italijansko in italijansko korespondenco se lahko učite v posebnem tečaju na Trgovskem učilišču in stenografskem inštitutu Rohda. Ljubljana, Trnovska ulica 15. Vsa pojasnila v pisarni ravateljstva.

— Vreme. Evropa: Suh kontinentalni zrak s pretežno jasnim vremenom pokriva severovzhodno, srednjo in deloma južno Evropo. Njegov vpliv se občuti tudi na Balkanskem polotoku, kjer pride v dotik z ostalim toplim zrakom in zato povzroča pooblašitev z malo dežja. — Jugoslavija: Pretežno oblačno na jugu, z jutranjo meglo na severni polovici. Toplota je malo narasla. Naj-

KINO UNION Tel. 22-21.

VESELA ZAPELJIVKA

Vzrok za ločitev — infagranti

Je po svoji organizaciji najpopolnejši in je odobren glasom pravilnika, ki ga je za ta zavod še posebej potrdilo ministristvo trgovine in industrije. Ob zaključku lahko slušatelji delajo zaključni izpit in dobe završno izpričevalo. Šolnina je primerno nizka, da je obisk vsakomur omogočen. Tukajšnji zavod je največji te vrste in najmoderneje opremljen. Edinstvena strojeписnica s 40 pisalnimi stroji, računski stroji. Specialne učilnice za knjigovodske in pisarniške vaje. Vsa pojasnila ustna in pismena ter brezplačne nove prospekte daje ravateljstvo. Informacije in vpisovanje vsak dan dopoldne, popoldne in zvečer do 8 ure. Točen naslov: Trgovsko učilišče »Christofrov učni zavod«, Ljubljana, Domobranska 15. Telefon 48-43.

— Izlet v Trst 58 din. Posebni vlak v nedeljo, 9. oktobra. — V Gorico, Dohodob in Trst dva dni. Avtobus 120 din — Tourex Slovenija — Tujsko-prometna gospodarska zadruga, Ljubljana.

Ob 21.15. uri šlageri m. d. ja

Rosalie

KINO MATICA telefon 21-24

Ljubljana

Vrhunčev oče 80 letnik

Dne 25. t. m. obhaja v krogu svojih domačih svojo skromno, a življenja polno 80 letnico, naš stari Krekovec Vrhunec France, kateri se je rodil v Železnikih v letu 1858., meseca septembra. Še mlad si je moral služiti kruh pri kmetih kot drvar, dokler ni prišel v Ljubljano, v tovarno za klej, v kateri je bil zaposlen nad 40 let. V svojem trdem delu in življenju se je vedno udeleževal vseh večjih in manjših cerkvenih taborov in shodov doma in v tujini. Vse življenje bil zdrav ko riba, a ga je bolezen ob 80 letnici položila na bolniško posteljo. Zdravnik g. dr. Rakovec pa mu je pri dveh operacijah v bolnišnici rešil življenje, za kar mu bo do smrti hvaležen. Po ozdravljenju ga zopet srečamo neko jutro že zarana, ko hiti k sveti maši v Moste k sv. Družini. K 80 letnici Vrhunčevega očeta kličejo vsi njegovi prijatelji: Še mnogo let ga nam ohrani Bog!

★

I V počastitev spomina na blagopokojno gospo Majstrovo je darovala ga. Kristina Červena 200 din za Vincencijevo konferenco žup. sv. Cirila in Metoda — Bog plačal!

I Dne 25. septembra bo vpisovanje učenk za enoletno gospodinjstvo šolo, ki traja od 1. oktobra do 28. junija. Priglasje sprejema uprava dr. Krekove višje gospodinjstvo šole, Ljubljana VII.

I Posestne spremembe. Vzemna posojilnica v Ljubljani je prodala Hipotekarni banki jugoslovanskih hranilnic v Ljubljani posestvo vl. št. 1132 k. o. Vič za 40.000 din. Jurkovič Matija v Udmatu je prodal Ivanu in Franciški Osenjaku posestvo in hišo vl. št. 410 k. o. Udmat za 86.000 din. Posestnik in trgovec Ivan Rojina v Ljubljani VII. je prodal Zori Šumijevi, zasebnici v Gajevi ulici parcelo št. 137/38 k. o. Spodnja Šiška v obsegu 579 m² za 75.300 din. Posestnik v Vižmarjih Andrej Kreger je prodal krojaškemu mojstru Francu Menardu v Št. Vidu parcelo št. 105/1 k. o. Vižmarje za 50.000 din.

Druga izdaja - Najnovejša poročila

Sirovy je izdal oklic

Praga, 22. sept. AA. (ČTK) Českoslovaški radio je ob 17.30 sporočil tale oklic generalnega inspektorja narodne obrambe generala Sirovega:

Sodržavljan! V času, odločilnem za državo in narod, prosim vas vse, da ostanete vsak na svojem mestu, vojaki pod orožjem, kmetje za plugom, delavci v tovarnah in delavnicah, uradniki v pisarnah. Vojska bdi nad varnostjo republike in bo mogla izpolniti svojo nalogo tedaj, če bo narod enodušen in miren. Manifestirajte svojo odločnost mirno, delajte za državo, vrnite se takoj vsak k svojemu delu, kajti le tako je možna obramba države. Prirediti nove demonstracije bi pomenilo delati za sovražnika.

Česke manifestacije so bile disciplinirane

Praga, 22. sept. AA. (ČTK) Českoslovaški radio je dal ob 16 tole poročilo:

Tuja propaganda si prizadeva, da prepriča svet, da so manifestacije českoslovaškega prebivalstva za ohranitev enotnosti države in vsega českoslovaškega naroda haje manifestacije popolnoma nediscipliniranih komunistov. Toda kdorkoli je videl katerokoli izmed veličastnih manifestacij v Pragi in v drugih českoslovaških mestih, kjer so protestirali proti tistim, ki so zapustili Českoslovaško, čeprav so se obvezali, da ji bodo pomagali, se je mogel prepričati, da so na teh manifestacijah govorili zastopniki vseh strank, ki so lojalni nasproti českoslovaški državi, včevši nemške socialne demokrate in — kakor n. pr. v Moravski Ostravi — poljske delavce.

Zvestoba in disciplina

Praga, 22. septembra. AA. (ČTK) Českoslovaški radio navaja v svojem poročilu ob 15. uri, da vlada v vsej Českoslovaški mir in disciplina in se celo v obmejnih krajih, kjer imajo kalile redi, ki so prišli iz sosednje države in so oboroženi, največjo prilžnost, da vzprizajajo nasilje na českoslovaških tleh. Toda njihovo zločinsko početje so oblastva povsod zatrla. Radio dalje naglašja odlično zadržanje vseh javnih uslužbencev in vseh vojaških formacij; njihova zvestoba in požrtvovalnost povsod omogočata, da se zagotovi brezhibno funkcioniranje vseh državnih ustanov. Dalje pravi poročilo, da se je treba varovati povzročiteljev nerada, ki delajo na račun inozemstva in širijo lažnjive vesti, da bi ljudstvo zbegali. Radio končuje svoj apel z besedami:

Če bodo vsi Českoslovaki prežeti z istim duhom in isto disciplino, kakor državni uslužbenci in vojaki v obmejnih krajih, je ni zapreke na svetu, ki je ne bi mogli premagati, in je ni nevarnosti, ki je ne bi mogli zavrnati.

I Med blagom, ki ga je policija zaplenila roparju Kolmanu in njegovim tovarišem, je tudi več stvari, za katere njihovi sedanjci lastniki trdijo, da so prišli na pošten način do njih, a policija v to precej dvomi. Poleg drugega imajo na policiji tudi velik daljnogled starejšega tipa, železno vodno vago, srebrno cigaretno dozo z monogramom F. G., tri pare novih usnenih gamaš črne barve, železno mero za merjenje debeline lesa in še nekaj drugih stvari, za katere se do sedaj še nihče ni prijavil, da bi mu bile ukradene. Če bi morda kdo spoznal v navedenih predmetih kaj svojega, naj sporoči policiji.

I Dela na dolenski tramvajski progi prav hitro napredujejo. Od mitnice do Karlovskega mosta že polagajo nove temelje. Ti temelji so iz masivnega kamna, na katere pridejo kocke za progo. Na travniku nasproti strelišča je položena poljska železnica, ki bo odvažala staro gradivo in dovažala novo Dolenska cesta in Karlovska c. sta za vozni promet zaprti. Promet je usmerjen po Orlovi ulici in Ižanski cesti, v mesto pa po Prulah in Streliški ulici. Tudi ko bo tramvaj že dograjen, kar bo čez kakih šest ali sedem tednov, če bo lepo vreme, bodo ceste še vedno razdrti in vozni promet ne bo mogoč, ker bodo začeli polagati kanalizacijo. Tako bodo izglnili umazani jarki z zeleno plesnivo vodo, ki so kazili dolenski kraj. Nove tračnice so že položene ob vsej progi. Dobro bi bilo, če bi mestna občina podaljšala tramvajsko progo vsaj do Rakovnika, kakor je bilo prvotno v načrtu.

I Udeležite se avtomobilnih izletov: od 9.—10. okt. v Trst; od 19.—20. okt. v Trst; od 29. okt. do 2. nov. v Gorico; od 29. okt. do 2. nov. v Trst; od 29. okt. do 2. nov. v Idrijo. Prijave sprejema: Izletna pisarna M. OKORN, Ljubljana, hotel Slon, tel. 26-45. Vhod iz Prešernove ulice!

I Pomanjkanje klopi v tivolskih nasadih. Obiskovalci Tivolija se pritožujejo, da letos hudo primanjkuje klopi v parkih, ker so zelo naredko posejane zlasti v stranskih drevoredih. Res je, da so se zadnja leta odprli obštvnu novi deli nasadov in zato ni nič čudnega, če klopi ni dovolj, saj so jih morali razmestiti po novih parkih. Prav bi pa vendar bilo, da bi mestna vrtnarija skušala nabaviti nove klopi; saj ni treba, da bi bile bog ve kako lepe, glavno je, da se imas kam uesti.

I Telefonski imenik. Ravateljstvo pošte in brzojava v Ljubljani razglasa: Neka oseba prodaja pod imenom izmišljenega poštnega uslužbenca telefonske imenike za dravsko banovino, ki jih je izdala direkcija pošte v Ljubljani, za višjo ceno kakor jih prodaja poštna uprava. — Uradna cena imenika je določena na 10 din, medtem ko prodaja imenike nepoklicana oseba po 25 din. V imenikih je natisnjena cena 10 din izbrisana in nadomeščena z ročno kavčuk štampiljko s »25« v vijoličasti barvi. Imenik ima na desnem robu tudi abecedo Prosimi javnost, da izvoli tako osebo naznaniti direkciji pošte. Uradnega imenika je še dovolj na razpolago in ga dobijo zainteresirani na glavni pošti.

I 100 dinarjev je našel nekdo v četrtek dopoldne na Kongresnem trgu. Kdor je denar izgubil, naj se zglasti na frančiškanski portli, kjer ga dobi.

Gledališče

Drama. Petek, 23. sept. Zaprt. Sobota, 24. sept.: »Verigae. Premiera. Premierski abonma. Nedelja, 25. sept.: »Car Fjodor. Izven. Ponedeljek, 26. sept.: Zaprt. Torek, 27. sept.: »Žene na Niskavuorijuk. Premiera. Premierski abonma.

Lekarne

Nočno službo imajo lekarne: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, mr. Hočevar, Celovška cesta 62 in mr. Gartus, Moste-Zaloška cesta.

Na češko-memški meji

Dunaj, 22. septembra. AA. (Reuter.) Blizu Hausberga je skušal neki oddelek sudetsko-nemških legionarjev urediti na českoslovaški tla. Ker so českoslovaške obmejne straže začele streljati, so se legionarji umaknili.

Heb, 22. septembra. AA. Poseben Reuterjev dopisnik poroča iz Heba, da se je českoslovaška evakuacija pokrajine okoli Heba končala brez prelivanja krvi.

Heb, 22. septembra. AA. (DNB.) Danes popoldne je bilo v vojašnici 3. peh. polka še okoli 600 vojakov s častniki. Poveljnik je izjavil, da ne more zapustiti vojašnice, temveč da mora počakati ukaza vojnega ministristva. Ponoči so z oklopnimi avtomobili prepeljali mnogo zabojev v municijo v Plzen. Pri Kaiserwaldu pa so postavili šest baterij kalibra 15 cm.

Angleži se selijo iz Prage

Praga, 22. septembra. AA. (DNB.) Iz Anglije je odletelo letalo, da prevzame uradnice britanskega poslanstva in žene uradnikov.

Na Angleškem

London, 22. sept. AA. (Reuter) Minister za koordinacijo narodne obrambe sir Thomas Inskip je govoril na čajanki, ki jo je britanska legija priredila na čast 800 bivšim nemškim vojakom, ki se mude v Londonu. Minister je dejal, da bi bila nova vojna mnogo strašnejša od vseh dosedanjih, in da bi pomenila najhujše ponižanje in največjo nesrečo, ki si jo more predstavljati človeštvo. Omenil je tudi sestanek v Godesbergu in dejal: »Prepričan sem, da ste vsi istih misli, da bo ta sestanek dosegel popoln uspeh in rodil pravičnost in miroljuben sporazum.

London, 22. sept. AA. (Havas) Delavska stranka priredi konec tega tedna več ko 2000 protestnih shodov proti načrtu o ureditvi českoslovaškega vprašanja.

London, 22. sept. AA. (Havas) Člani vlade so se danes popoldne sestali v zunanjem uradu na sejo in so se ob 17.30. po več ko dveurnem konferiranju, razšli. Verjetno je, da se bodo ministri glavnih resorov drevi ponovno sestali, da prouče vesti, ki jih pričakujejo iz Godesberga.

London, 22. sept. AA. (DNB) Voditelj angleške opozicije major Atlee je odklonil vabilo trgovske zbornice v Dochestru, ki se sestane v sredo, ker se po vsej verjetnosti sestane parlament.

London, 22. sept. AA. Kralj je nocoj sprejel v avdienci letalskega ministra Kingsleya Wooda.